LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

6

moteris

1967 LAPKRITIS–GRUODIS

T U R I N Y S

Tėv. P. Barius O.F.M.	Su šypsniu į Naujuosius Metus	2
M. Aukštaitė	Gloria (eil.)	3
Kun. dr. J. Gutauskas	Jieškantis Dievas	4
N. Sachs	Šokėja; Žvelgia negrė, Kas nors (eil.) vertė J. Tininis	10
E. Vydienė	Neužmirštamos Kalėdų atostogos	11
D. Petrutytė	Ar iš tikrųjų kūdikis nejautrus?	13
S. Vilkauja	Užbaigusiam šios žemės kelionę	14
R. Raslavičienė	Po Seatle dangumi	16
A. Sungailienė	Katalikių moterų kongresas Romoje	18
• Moterys pasaulyje		20
• Buto įrengimas	Veda A. Šarūnienė	23
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	24
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	26
• 1967 metų turinys		29

ILIUSTRACIJOS

Leonardo Da Vinci	Pasveikinimas	1
El Greco	Madona	2
V. Svirskis	Angelai	3
T. Gaddi	Madona su šventaisiais	4
E. Radauskaitė	S. Neris	5
V. Vildžiūnas	S. Neris	6
V. Jurkūnas	Vištininkė	7
J. Monkutė-Marks	Užburtas ratas	9
A. Tamošaitienė	Spinduliai	10
R. Jautokaitė	Trys karaliai	11
V. Svirskis	Kryžius	12
A. Duerer	Šventos Moterys	13
J. Paukštienė	Čikaga	16
A. Vitkauskaitė-Merker	Senoji Jeruzalė	18

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1967 m. Nr. 6 (60)

Redakcinė Kolegija

Redaktorės: Z. Daugvainienė ir N. Kulpavičienė.

Skyrius veda: I Kairienė, E. Krikščiūnienė, L. Murauskienė, A. Šarūnienė.

Administratorė: B. Pabedinskienė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College Str., Toronto 4, Ont. Kanada. Spaudė "Žiburių" spaudos b-vė, Toronto, Ont. Prenumerata metams $5.00. Viršelis ir meno - techn. red. N. Kulpavičienė.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1967 m. Nr. 6 (60). Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1967 Nr. 6 (60)

SVEIKINAME VISUS SKAITYTOJUS

su šv. Kalėdomis ir Naujais metais!

Redakcija ir Administracija

EL GRECO

MADONA

SU ŠYPSNIU Į NAUJUOSIUS METUS

Tėv. Placidas Barius, O.F.M.
Naujų Metų pasveikinimo vietoje.
K.L.K. Moterų Dr-jos Centro v-bos dv. vadas

Pagarsėjusi gražuolė ir aktorė Dolores Del Rio kartą pasakiusi: "Kol šypsnis žvilga moters akyse, tol raukšlių po jos akių nematyti." Įžvalgus ir daug tiesos turis pastebėjimas. Juk nekartą ir mes klausėme, kodėl anas, nors dar jaunas, bet liūdnas veidas — toks senas, o kitas, nors ir senas, bet besišypsąs — vis toks jaunas?

Tiesa, ne visos akys ir ne visą laiką gali šypsotis. Gyvenimas už visa reikalauja kainos. Neretai jo kaina yra ilgametis rūpestis, kančia ir ašaros. Jų pasėkoje, dėja — ir tos neišvengiamos bei nebepaslepiamos raukšlės.

Bet taip pat yra tiesa, kad gana dažnai, ypač jautresnės moters, ana kaina peranksti ir bereikalingai mokama — nei jos vyras jai neištikimas, nei vaikai tokie neklaužados, nei jos uošvienė perdaug kišasi į šeimos reikalus, nei jos kaimynai turtingesni... Nėra baisesnės šmėklos už įsivaizduotą. Užtat perjautri ir perlakios vaizduotės moteris labai dažnai yra ne tik raukšlių, bet taip pat ir savo įsivaizduotos tragedijos beprasmė auka.

Nevisados lengva atskirti, kur nepagristas nuogąstavimas ir kur protingas atsargumas. Tik faktui įvykus ar jam neįvykus tai paaiškėja, ir iš patirties žinoma, kad moters ankstyvi nuogąstavimai ne visados yra buvę be pagrindo. Vadovaudamosi įgimta intuicija ir stipriu savisaugos instinktu, ji įvykius atspėja ir juos net gi gyvai pergyvena, jiems dar neįvykus, pav., vaikų ligą, artimųjų mirtį, netikėtą svečio atsilankymą ir pan. Vyras, iš kitos pusės, labiau vadovaudamasis logika, nori įrodymų ir apčiuopiamų davinių, kurie, dėja, nevisados po ranka. Užtat vyras yra dažnai nustebintas ir sukrėsta įvykiams atsitikus, gi moteris nustebinta ir savotiškai sugėdinta, jiem neįvykus.

Žmogaus, specialiai moters, dvasinių galių laukas yra nepaprastai platus, įvairus ir sudėtingas; reagavimas — atmainingas ir retai logiškas; pasėkos — sunkiai įspėjamos. Nieko nuostabaus, kad net moderniųjų laikų psichoanalistai ir psichoterapai pasijaučia lyg akligatvyje. Freudo, Jungo ir kt. tos rūšies mokslų pijonierių patiekti principai žmogaus dvasinei būklei aiškinti ir tvarkyti, dar taip neseniai taikyti kaip postulatai, šiandien priimami su nemažais rezervais. Anų teorija, kaip žmogaus individuališkumą, dabartį ir ateitį apsprendžia vien predeterminuotas iš tėvų perimtas paveldėjimas ir sutiktos gyvenimo sąlygos, ir kad žmogaus veikimo motyvacija yra vien sąmoninga ar pasąmoninga seksualinė aistra, jau nebelaikoma pakankamu ir priimtinu atsakymu.

Dar mažiau ši teorija priimtina tikinčiam ir religingam žmogui, kadangi viena, joje permažai arba visai nepaliekama vietos žmogaus valios galiai apsispręsti ir, antra, joje neatpažįstama žmogaus galia veikti ne vien dėl seksualinių, bet taip pat ir dėl kitų motyvų, pav., Dievo meilės, altruistinės meilės, mokslo meilės ir t.t.

Taip pat neišlaiko kritikos ir populiarus teigimas: "Koks bernelis man žadėtas, tokį ir gausiu" arba "Kaip jau surėdyta, taip ir bus. Nuo likimo nepabėgsi..." Gyvenimas nėra predestinuotas. Gyvenimas yra kuriamas. Jis yra kuriamas laisvų žmonių laisvai pasirenkant ir laisvai apsisprendžiant. Laisvė pasirinkti ir apsispręsti laikinai gali būti aptemdyta ir paveikta, bet niekados ji negali būti pilnai pavergta ar atimta. Ši galia, šalia protinės, yra humaniškiausia iš visų žmogaus galių. Be jos žmogus nustotų būti žmogumi.

Visais laikais psichinis gyvenimas žmogui kėlė daug sunkumų. Moderniaisiais laikais jis dar labiau sukomplikuotas tuo, kad žmoguje pastebima didelė noro stoka ieškoti savo gyvenimo prasmės. Besidomį žmogaus psichiniu gyvenimu liudija, kad ši keistą reiškinį galima suvesti į keletą paprastų išsireiškimų arba dar tiksliau — nusiskundimu: "Mano gyvenimas yra tuščias ir bereikšmis... Tiesa, aš gyvenu, dirbu, veikiu... Kodėl?... Aš pats to nežinau... Mano gyve-

nimas yra be apčiuopiamos prasmės, be aiškaus tikslo . . ."

Ši stovi žymus šių dienų psichiatras dr. V. E. Frankl vadina "egzistencine tuštuma". Tai yra ne kas kita, kaip žmogaus desperacija dėl savo gyvenimo, darbų, pastangų, kančios ir t.t. atrodančio tuštumo ir betikslišku mo. Iliustracijos dėlei, šiandien ne naujiena išgirsti motinos nusiskundimą: "Kokia motinystės prasmė? . . . Ar kad gimdyti sūnus Vietnamo skerdynėms? . . ." Neretas ir kitos ponios, paragintos leisti savo vaikus į šeštadieninę mokyklą, išsitarimas: "Išlaikyti lietuvybę? . . . Tai tuščios ir beprasmės pastangos. Gausesnes ir kultūringesnes imigracijas suviršk ino šis kraštas — ne kitas likimas laukia ir mūsiškės . . ."

Ko mums šiais laikais trūksta — tai fakto atpažinimo, kad kiekvienas gyvenimas, specialiai, mano gyvenimas turi prasmę; kad tai yra ne tik mano teisė, bet ir mano pareiga savo gyvenimui rasti paskirtį ir užduotį — ne išrasti, bet rasti; kad ta mano gyvenimo paskirtis ir užduotis, nors ir labai nežymios, vis tik yra vertingos čionykščio ir anapusinio gyvenimo žvilgsniu.

Tai atpažinus ir įsisąmoninus, gyvenimas, nežiūrint kaip sunkus, bus primtinas. Pasak filosofo Nietzschės, "tas, kuris kartą surado "kodėl", ras ir "kaip" — kaip gyventi, kaip džiaugtis ir kaip kentėti. Ne gyvenimo sunkumas, bet jo beprasmiškumas padaro jį neprimtinu ir nepakeliamu.

Radus "kodėl", nereiškia, kad gyvenimas automatiškai pasidarys laimingas. Laimę, kaip tokią, pasiekti iš viso nėra įmanoma. Juo labiau jos tiesioginiai siekiama, tuo tikriau jos nepasiekiama. Laimė nėra gyvenimo tikslas; ji yra priežasties būti laimingu išdava. Laimės negalima pasiekti; ji turi išplaukti. Iš čia suprantama ta baisi gyvenimo ironija: tas, kuris savo asmeninės laimės daugiausia jieško, tas ne tik jos neranda, bet dar gi padaro nelaimingus visus tuos, kurie jo prisiliečia.

Kiekvienas žmogus yra vienkartinis. Vienkartiniai yra ir jo gyvenimo uždaviniai. Jie to žmogaus turi būti atlikti dabar — būti to, ne kito, vyro žmona; būti tų, ne kitų, vaikų motina; šiandien, dabar, šią sekundę; tikrai, pilnai, besąlyginiai. Ne sau ir ne savyje jieškant laimės, bet kitiems, už savęs, šalia savęs ir virš savęs — vykdnat luomo, pašaukimo ar profesijos pareigas. Žmogui yra duota nuostabi galia save peržengti ir iš savęs išsiveržti. Tik šią galią savo valingu apsisprendimu išnaudodamas žmogus pasiekia žmoniškumo viršūnę. Ir čia jį aiškiausiai galima atpažinti kaip Dievo paveikslą ir panašumą.

O kaip su laime? . . . Asmeninė laimė atsiras savaime — kaip pasakiškas derlius pavasarį pabertos sėklos, kaip netikėta padėka klajojančiais paukščiais paleistu pastangų! . . . Šv. Raštas vienoje vietoje mini, kad tik tas, kuris praras savo sielą dėl kitų, ją suras. Tai skamba kaip paradoksas. Tačiau tie, kurie kada nors yra pabandę savo sielą, savo dvasines, emocines ir fizines galias kitų labui išdalyti, išbarstyti, išeikvoti ir išaukoti, gali paliudyti, kad tai nėra paradoksas, bet venintelė reali galimybė savo sielą, savo džiaugsmą, savo laime ir save patį surasti.

Nežiūrint ligų, skolų, ginčų ir karų, vistiek gyvenimas yra gražus. Verta gyventi. Malonu būti jo dalininku. Kuris iš metų laikų neturi savo specifinio grožio? Kuri profesija ar darbas neteikia tam tikro pasitenkinimo? Tėvystė, motinystė, vaikystė, jaunystė ir net senatvė — ne gi ten nėra momentų, nuotykių ir pergyvenimų, kurių jokiais turtais negalima nupirkti ir pakeisti? . . . Kiekvieno žmogaus gyvenime yra tiek daug gražaus, tik mes nenorime to matyti. Kodėl? . . . Kodėl mes stengiamės vaidinti kažkokius kankinius, kuriais juk ištikrųjų nesame ir nenorime būti? Veidą niuriu ir liūdnu padaryti reikalinga 34 raumenų pasitempimo, gi šypsniui suformuoti — tik 13. Kam tos bereikalingos pastangos, jei besišypsąs ir linksmas veidas ne tik gražesnis pažiūrėti, bet taip pat ir malonesnis turėti?!

Nauji metai. Seni metai. Praėję ar ateiną metai. Koks skirtumas? Tai yra mano metai, mano dienos, mano gyvenimas. Kiekvienas gyvenimo momentas yra naujas metas nešti džiaugsmą kitiems su šypsniu savo veide ir širdy.

GLORIA

MARIJA AUKŠTAITĖ

Gloria, gloria, sušukim!
Gloria, gloria, užtraukim!
Jėzaus sulaukę,
Glorijoj klaupkim,
Mes Jo prakartėlėm būkim.

Gloria, gloria, giedokim!
Gloria, gloria, kankliuokim!
Jam garbę duokim;
Taikos Nešėjui,
Gėrio Davėjui,
Širdies posmus posmuokim.

Gloria, gloria, teskamba!
Gloria, gloria, teūžia!
Rūme, bakūžėj;
Visam pasauly,
Nes Jis mūs Saulė —
Suklokim Jas sielų dovaną stambią . . .

(iš "Rožių Vasara")

V. SVIRSKIS — ANGELAI

T. GADDI MADONA SU ŠVENTAISIAIS

JIEŠKANTIS DIEVAS

KUN. DR. J. GUTAUSKAS

Pranašas Izaijas, gyvenęs 8-me amžiuje prieš Kristų, ateisiantį Išganytoją vadina Emanueliu (Iz. 7, 14), kas reiškia Dievas su mumis. Ir tikrai per Įsikūnijimą Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų. Koks Dievo nusižeminimas — tapti žmogumi! Koks žmogaus išaukštinimas — būti įjungtam į dievišką prigimtį!

Būdamas Dievo Sūnumi, pasivadina Žmogaus Sūnumi, nes sako: "Žmogaus Sūnus atėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę" (Luk. 19, 10). Būdamas Dievas ir kartu žmogus, Išganytojas pirmiausia pasirodo kaip žmogus. Jis ateina kaip žmogus pas žmones, bet su kokia misija! Apie Jį pasakytus pranašo Izaijo žodžius (Iz. 61, 1-3) Jis pritaiko sau, kai kalba Nazareto sinagogoje: "Viešpaties dvasia ant manęs, nes Viešpats patepė mane. Jis siuntė mane duoti žinios romiesiems, gydyti tų, kurių širdis sutrinta, skelbti belaisviams atleidimą, kaliniams išlaisvinimą, skelbti maloningų Viešpaties metų, ... paguosti visų liūdinčių."

Jis ateina kaip brolis pas brolius. Ir žmogumi tapdamas Jis galėjo žemėje pasirodyti su jėga ir žibėjimu. Ne tvartelyje, bet karaliaus rūmuose gimti, būti valdovu, garsiu karžygiu, pasaulio garsenybe. Jis nepanorėjo būti virš žmonių, bet tarp žmonių. Jis nori ne viešpatauti, bet tarnauti: "Žmogaus Sūnus atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti" (Mat. 20, 28).

Jis ateina kaip kūdikis tarp žmonių kūdikių. Mažas ir silpnas, vargingiausias tarp visų vargingiausių, bet apie jį pranašas Izaijas kalba: "Mums gimė kūdikis ir mums duota sūnus: viešpatavimas yra ant jo peties, ir jis bus vardu: Nuostabus, Patarėjas, Galingasis Dievas, būsimojo amžiaus Tėvas, Taikos Kunigaikštis" (Iz. 9, 6).

Jis ateina kaip ieškantis ir gelbstantis Dievas. Vienas gražiausių Kristaus prilyginimų yra prilyginimas apie gerąjį Ganytoją. Štai jis palieka tyruose saugioj vieto 99 avis ir eina surasti prapuolusios. Suradęs užsideda ant pečių ir neša prie kaimenės.

Visa Kristaus veikla, visas Jo mokslas, visas Jo žemiškasis gyvenimas yra skirti tam, kad parodytų tikrą kelią visiems paklydusiems į Tėvo namus. "Gydytojo nereikia sveikiems, bet tiems, kurie serga; nes aš neatėjau teisiųjų šaukti, bet nusidėjėlių" (Mork. 2, 17).

Kristus ir šiandien veikia istorijos scenoje, žmonių tarpe savo malone, savo pavyzdžiu, savo mokslu, savo paskelbta tvarka.

Paklydusių jieškojimas vyksta ir mūsų laikas. Dievas, mylėdamas žmogų, jo jieško įvairiausiais būdais.

Tai buvo 1886 m. Kalėdos. Tada jaunutis prancūzų rašytojas Paul Claudal jau buvo netekęs tikėjimo. Bet vis dėlto užėjo į Notre Dame bažnyčią. Per Mišias prabuvo žmonių minioj nesimelsdamas. Turėdamas laiko, po pietų vėl užėjo į tą pačią bažnyčią. Buvo mišparai. Vaikų ir klierikų choras giedojo kilnųjį "Magnificat". "Kaip gera tikėti, kaip kad dauguma žmonių tiki", jis pagalvojo. Ir ūmai, kaip žaibas, nušvietė nauja mintis jo širdį: "Yra tiesa, yra Dievas. Jis mane myli ir šaukia." Jis suklupo ir ėmė verkti. Jis tapo vienas žymiausių prancūzų katalikų rašytojų ir visą gyvenimą išbuvo pavyzdingas krikščionis.

Dievas jį surado savo šventoj bažnyčioj.

Tai buvo 1615 m. kovo 9 d. Jėzuitas T. Ogilvie stovėjo prie kartuvių Glasgowe kaip katalikų persekiojimo auka. Kol budelis dar nepradėjo savo darbo, jis metė, nusiėmęs nuo kaklo, rožinį minion į tą pusę, kur tikėjo esant katalikų. Rožinis pataikė į krūtinę

vokiečiui baronui Jonui iš Eckertshauseno. Jis norėjo jį sau pasilaikyti, bet kitas asmuo pagrobė. Ta mintis ilgai jam nedavė ramumo: "Kodėl kankinio rožinis mane palietė?" Po kelių metų jis atsisakė kalvinizmo, tapo kataliku. Ir vėliau rašė savo atsiminimuose: "Savo atsivertimą aš priskiriu rožiniui. Jei jį turėčiau, už nieką pasaulyje jo neatiduočiau".

Dievas surado tą klajojančią sielą per rožinį.

Netgi per seno laikraščio lapą Dievas suranda geros valios žmogų ir suteikia tikėjimo malonę, jei tik jis neužkietina savo širdies. Dr. John Monk darbavosi kaip gydytojas Newton Grove, Šiaurinėj Karolainoj. Kartą jis pastebėjo ant savo rašomojo stalo seną laikraštį, kurį naudojo suvynioti siunčiamoms knygoms. Jame buvo atpasakotos Gibbons pamokslo mintys. Gibbons vėliau tapo Baltimorės kardinolu. Daktaras panoro daugiau sužinoti apie kat. tikėjimą. Vietoje nebuvo nė vieno kataliko. Nežinodamas į ką kreiptis, jis užrašė ant voko šiuos žodžius: "Kat. kunigui ar vyskupui Wilmingtone". Laiškas pateko į vysk. Gibbons rankas. Jis tūkstančiams padėjo savo pagarsėjusia knyga: "Mūsų tėvų tikėjimas". Vyskupas pasiuntė pas dr. Monk kunigą su reikalinga literatūra. Jis tapo kataliku. Ir ne tik jis, bet ir daugelis kitų. Taip per seno laikraščio lapą Dievas surado dr. Monk ir tūkstantį kitų, kurie vėliau sudarė atskirą parapiją.

Dievas yra jieškantis Dievas, tačiau, Jam prakalbėjus, mes neturime užkimšti savo ausų ir užmerkti akių.

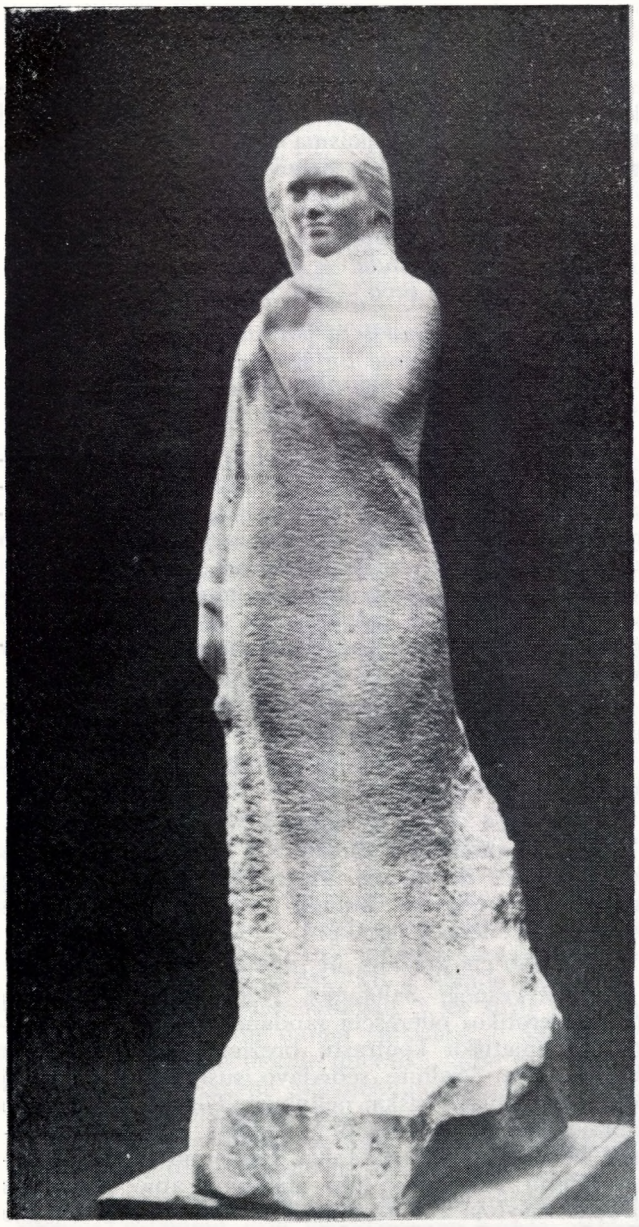

E. RADAUSKAITĖ SALOMĖJA NERIS

SALOMĖJA NERIS BUITIES DRAMOJE

M. SLAVĖNIENĖ

Lietuvai reikšminguosius — spaudos grąžinimo — 1904 metus nedaug lietuvių moterų tegalėjo pasveikinti savo poetišku, jautriu žodžiu. Tada gal tik viena Aglė — Liudmila Malinauskaitė-Šliupienė, Aušros poetė, buvo plačiau žinoma savo grožine kūryba. O ir spaudą grąžinus, net iki Nepriklausomybės atgavimo, gana gausiame vyrų poetų būryje, vis dar nerandame moterų drąsiau užgaunančių lyros stygą. Dvi vienametės, abi gimusios 1895 metais — Bronė Buivydaitė — Tyrų Duktė ir Augustaitytė-Vaičiūnienė, nors periodikoj nemažai besireiškiančios, vis dar neišdrįso pasirodyti su poezijos rinkiniu. Pirmoji išleidžia "Vasaros Šnekas" Tyrų Duktė 1921 m., o Augustaitytė Vaičiūnienė savo "Po baltu nuomatu" tik 1931 m. Šiais pačiais, 1931 m., devyniais metais jaunesnė Salomėja Neris (gimusi 1904. XII. 17), pasivijusi, jeigu jau nepralenkusi, pirmąsias dvi poetes, išleidžia jau antrą savo eilėraščių rinkinį "Pėdos Smėlyje", pirmąjį, debiutinį, išleidusi 1927 m.

Salomėja Neris, dar tebesėdėdama Vilkaviškio "Žiburio" gimnazijos suole, jau buvo įtikėjusi į savo talentą, atkreipusi vadovybės ir draugų dėmesį. Tam savo pranašumui užakcentuoti, ambicinga gimnazistė Bačinskaitė vieną lietuviu kalbos rašinį pateikia savo mokytojui parašytą sklandžiomis eilėmis. Todėl tik atvažiavusi į Kauną studijuoti universitete, ji tuojau save atskleidžia lietuviškajai inteligentijai gausiai pateikdama savo eilėraščių periodinei spaudai. Grožinio žodžio mylėtojai, rašytojai ir kritikai tuojau pastebi kuklutėje, apyžemio ūgio Salomėjoje Neryje neabejotinai

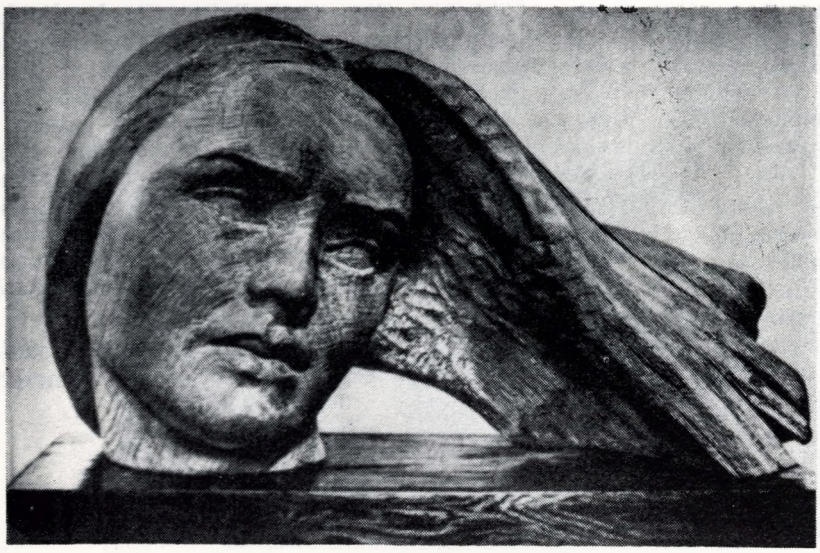

V. VILDŽIŪNAS
SALOMĖJA NERIS

ryškų talentą ir tik vos pasirodžiusį "Anksti Rytą" literatūros kritikai ir skaitytojai entuziastiškai sutinka.

Prie aukščiau minėtosios moterų trijulės prisijungė Petronėlė Orintaitė su eilėraščių rinkiniu "Vingių Vingiai", išleistu 1930 metais, kiek vėliau Gražina Tulauskaitė su "Paklydusiais Žodžiais" — 1934 m. ir Kotryna Grigaitytė su rinkiniu "Akys pro vėduoklę" 1937 m.

Tai maždaug ir visos nepriklausomybės laikotarpio ryškesnės lietuvės poetės, neskaitant vienos kitos, užtinkamos periodikoje. Palyginus su to paties laikotarpio vyrų poetų skaičiumi, kuris siekė iki 50, moterų poečių skaičius neproporcingai mažas. Be to, Petronėlė Orintaitė, nors pirmąją knygą savo kūrybinių polėkių išleido poezijos, vėliau perėjo į beletristiką, kur moterys, ypač jaunesniosios kartos, dar mažiau tebesireiškė, nė poezijoje. Šiame mažame moterų poečių būrelyje, vis dėlto, labiausia visų dėmesį traukė betekanti tikra poezijos žvaigždė — Salomėja Neris. Jau savo debiutiniu "Anksti Rytą", autorė atsiskleidusi tikru talentu, kritikų ir skaitytojų padrąsinta, poezijoje užima pirmaujančią vietą. Nauji eilėraščiai nuolat randami periodinėje spaudoje. Jie atskleidžia vis naujus grožio pasaulius, žavėdami skaitytoją savo giliu nuoširdumu ir muzikalumu. Antrasis Salomėjos Neries eilėr. rinkinys "Pėdos Smėly" kai kurių kritikų laikomas pačiu geriausiu iš visų penkių poezijos knygų, nors valstybinę premiją laimėjo "Diemedžiu žydėsiu", paskutinis prieš sovietų okupaciją. Rinkinyje "Pėdos Smėly" visu ryškumu pasireiškia tikrasis rašytojos charakteris ir jos talento brandumas. Knyga susilaukia nepaprasto pasisekimo, ji gausiai perkama, ji skaitoma, ja žavimasi. Daug kur išgirsi jos ištisus eilėraščius deklamuojant mintinai ar parafrazuojant atskirais posmais. Deklamuoja sentimentalūs įsimylėjėliai gimnazistai, vieniši kunigai ar vienuolės, pasipūtėliai karininkai. Salomėja Neris tampa labai populiari Kauno bendruomenėje, o jos kūryba visiems sava, visiems suprantama, savo jausmingumu prislenkanti prie visų širdies — bet kur ir bet kokiu laiku. Kas nedeklamuos jos posmų tik ką pūstelėjus svaigiam pavasario vėjeliui:

Tu aras galingas —
Aš gulbė baltkrūtė.
Mums mėlynos erdvės,
Mums marių saulutė,
Tad skriskim kartu su pavasario vėju,
Su jaunu kvapu sprogstančiųjų alėjų! —

Poetei, jausmo pagautai, nesvarbu ar jos frazė išlaikys kritiką, ar kas smerks ją už tai, ar girs. Ji žodį taria tiesų ir drąsų, jausmą atskleidžia neslepiamą, gryną, stiprų. Štai kad ir jos eilėraštis "Pabučiavimas":

Pabučiavimas tavo buvo trumpas ir karštas;
Ir kaip žaibas staigus, ir aitrus kaip ugnis.
O galinga pagunda! — Ir šventieji suklumpa!
Pabučiavimas tavo — pavogta kibirkštis.

Negaliu aš pamiršt tų įkaitusių lūpų.
Jos išdegino žymę lig širdies gilumos
Ir svaiginančiu kvaituliu mintį apsupo —
Ji kaip vergė prie tavęs dieną naktį rymos.

Šis ilgas eilėraštis, kurio čia du posmus daviau, pirmiausia buvo atspausdintas "Židinyje", jo autorei bemokytojaunant "Žiburio" gimnazijoje Lazdijuose. Vieną kartą Salomėja Neris atvažiavusi į Kauną mudviem su Emilija Kvedaraite šypsodamasi pasakojo, kaip ji vieną rytą įėjusi į klasę pastebėjo mokinius susispietusius į vieną suolą ir kažkuo labai susidomėjusius. Priėjusi prie jų pamatė, kad jie skaitė jos tą eilėraštį ir kikeno.

— Panele mokytoja, čia Jūsų eilėraštis! — vienas iš drąsesniųjų parodė jai pirštu.

— Taip. O kaip jis jums patinka? — paklausė mokytoja.

— Gražus! — ir vėl vaikai kikeno.

Tačiau gimnazijos direktorius kun. Starkus buvęs kiek kitokios nuomonės. Pertraukos metu, mokytojų kambaryje priėjęs su "Židiniu" rankoje prie Salomėjos ir atvertęs eilėraštį pasakė:

— Nieko čia gražaus, nė įdomaus nėra.

Ankstyvesnėje Salomėjos Neries poezijoje tokių ryškios erotikos eilėraščių randama nemažai, kas, tiesiog, dramatišku kontrastu brėžiasi pažvelgus į jos kuklią išorę. "Saliutė sėdėdavo susigūžusi ir tyli, į jokias diskusijas visiškai nelinkusi. Tik įdėmiai stebėjo žmones, dėmesingai gaudė jų žodžius, gestus, — džiaugėsi bendra menine nuotaika, buvojimu saviškių, meno kūrėjų tarpe", — taip atsiliepia apie poetę jos draugė rašytoja P. Orintaitė savo atsiminimų knygoje "Ką Laumės Lėmė", liesdama ateitininkų meno draugijos "Šatrijos", kuriai tada Sal. Neris dar priklausė,

susirinkimus. Tačiau poetė vieniša nebuvo. Mėgo išvykas, subuvimus, vaišes, balius. Mėgo būti visų dėmesio centru, kuo dažnai ir būdavo. Kai ji jausdavo kitų dėmesį atkreiptą į ją, būdavo geroje nuotaikoje linksma. Tačiau jos nuotaika dažnai kaiteliojosi, mėtėsi į kraštutinumus. Erotika gal buvo vienas iš ryškesnių stimulų jos kūrybai. Tačiau dėl meilės — tikros, nemeluotos, kilnios — ji nemaža turėjo dramatinių išgyvenimų, kurie skaudino ir drumstė jos jautrią sielą. Poetė, būdama menininkė, ir jos širdies pasirinktieji turėjo tokie būti: gražūs išore, įdomūs, turiningi savo vidumi. Kai kurie autoriai, rašiusieji apie Salomėją Nerį, kaip Petronėlė Orintaitė, Ignas Malinauskas, Jonas Grinius, mini poetės didelę meilę savo profesoriui Juozui Eretui. Tačiau profesorius vedė kitą. Nežinau, ar aukščiau minėtiems autoriams — Sal. Neries biografams buvo žinoma viena iš dramatiškiausių poetės meilių, tai meilė Borisui M., kuris savo išore, tačiau, toli gražu, ne erudicija, buvo kiek panašus į prof. J. Eretą, — aukštas, brunetas, apygražaus veido. Šis Borisas buvo savininkas šiaurinėje Lietuvoje nugyvento dvaro, turėjo gražią, blondinę, mėgusią plačiai pagyventi, žmoną. Borisas buvo poetinių polėkių, sugebąs parašyti vieną kitą futuristišką eilėraštį, mėgo sukinėtis Kaune tarp literatų-rašytojų ir juos kviestis į savo dvarą pavasaroti, ta proga beveik kiekvienam pakišdamas pasirašyti draugišką vekseliuką. Dvaras vis labiau ir labiau grimzdo į besiplečiantį skolų klaną ir vėliau visi žyruotojai turėjo savo vekselius išpirkti, kai kurie iki kelių tūkstančių litų sumos. Šį nusigyvenusį dvarą Mykolaitis Putinas yra panaudojęs modeliu savo romanui Krizė. Borisas, dažnai Kaune besilankydamas, susipažino ir susibičiuliavo su Salomėja. Vienas, bene 1931 metų Kalėdų atostogas Borisas pakviečia Salomėją praleisti jo dvare ir Saliutė pakvietimą priima. Tačiau Salomėja grįžusi iš atostogų patikėjo savo draugei Emilijai paslaptį, kad Borisas abejojąs jos meile, kad ji jam į tai atsakiusi: "Jei netiki mano meile, pastatyk mane prie sienos ir sušaudyk!" Tačiau pačios atostogos buvusios žavingos, abu daug važinėjęsi rogutėmis puikiose dvaro apylinkėse. Ir poetės garsus drąsiais pasisakymais eilėraštis "Be bažnyčios, be altorių", man ding, sukurtas kaip tik tų pasivažinėjimų nuotaikoje, o ne įkvėptas kaip kas kad teigia meilės Eretui — tam tauriam ir rimtam žmogui. Kitas Sal. Neries eilėraštis, labai artimas savo nuotaika minėtam "Be bažnyčios, be altorių, be sumainymo žiedų", yra "Kalėdos", kuris prasideda žodžiais "Ei, Kalėdos — šventė ši — nuotaka baltoji!" Abu eilėraščiai vaizduoja pasivažinėjimą rogėmis ir abu spaudoje pasirodė tuojau po autorės viešėjimo Boriso dvare. Kiek vėliau mums paaiškėjo, kad Salomėja Neris to dvaro skolų klano taip pat neišvengė ir ji ten įdėjo nemažą dalį savo kuklios mokytojos algelės.

Skulptorius Bučas, su kuriuo poetė nuoširdžiai susidraugavo ir apsivedė, manau, vis dėlto, buvo labai arti to vyriškio idealo, kurio poetė taip ieškojo ankstyvoje savo jaunystėje. Apie judviejų draugystę ir meilę P. Orintaitė taip sako: "Ko ji nerado reikalo man pasakotis, to aš ir nesmalsavau, į jos širdį nesiskverbiau. Mačiau juodu dailiai sutariant, o Saliutė švytėjo net ypatingai pakilia nuotaika — be to nuolatinio liūdesingo šešėlio, be melancholijos. Kažkokiu saugiu tikrumu spindėjo jos veidas. Tokia ji dabar buvo patapusi natūrali ir paprasta, kad jau ir kasdieniškiems dalykams turėjo dėmesio ir žodžių".

Kiek pažvelgę į rašytojos realiosios būties kaikurias detales, grįžkime prie jos gyvenimo esmės, prie jos kūrybos ir pažvelkime į toje kūryboje vykstančias atmainas, pasikeitimus.

Salomėjos Neries antrasis eilėraščių rinkinys "Pėdos Smėlyje", — tai tarsi atsisveikinimo himnas su tuo gražiu romantiškuoju jaunystės laikotarpiu ir iki tol siektais idealais. Poetė, visos tautos mylima ir iškelta į pirmaeilius rašytojus, pati demonstratyviai, su raudona vėliava rankoje, žengia į kitą krantą, pati savo ankstyvesniajai kūrybai metusi paniekos žvilgsnį. Pavadindama rinkinį "Pėdos Smėlyje", jau ji tuo pačiu lyg pareiškia, kad visa jame telpanti kūryba yra mažavertė, greit išdylanti, — kaip pėdos smėly greit užpustomos. Jau tais pačiais, 1931 metais, pereidama į "Trečiąjį Frontą", tarsi iš kokios tribūnos, dramatiškai pareiškia savo naująjį credo: "Nuo šio laiko sąmoningai stoju prieš darbo klasės išnaudotojus ir savo darbą stengsiuosi sujungti su išnaudojamųjų masių veikimu, kad mano ateities poezija būtų jų kovos įrankiu ir reikštų jų norus ir kovos tikslus". Taigi naujoji Salomėja Neris prisistatė viešumai neabejotinoje šviesoje su aiškiais užsimojimais ir tikslais. Įrodymui, kad ji savo poeziją tikrai nori paversti "išnaudojamųjų masių veikimo įrankiu", tuojau žurnale "Trečias Frontas" pradeda skelbti savo naujųjų idėjų proletariškąją poeziją ir ši poezija, gal tiksliau išsireiškiant, eilėdara, užima didesniąją dalį jos naujo eilėraščių rinkinio "Per lūžtantį ledą", kurį literatūros kritikai gerokai supylė. Autorė kritikų skaudžiai paliesta, pradžioje galvojo, kad toks neigiamas rinkinio "Per lūžtantį ledą" įvertinimas kilo smerkiant jos pakitusią pasaulėžiūrą. Tačiau vėliau net ir komunistai kritikai laikė

V. JURKŪNAS VIŠTININKĖ

šį Sal. Neries eilėraščių rinkinį silpnu, pamėgdžiojimu kitų proletariškų rašytojų. Ir iš tikro, — jeigu grynu salomėjišku nuoširdumu dar tebeskamba eilėraštis "Pilkajam broliui',

(Pilkas mano broli,
juodo vargo verge,
Eidama pro tave
Laimė užsimerkia . .
.....),

tai trivialia, atgyventa komunistine maniera ir įžuliu tonu naujoji liaudies kovotoja klausia:

Kada kieti delnai,
Kada gi juos nustums,
Nes jų pilvų kalnai
Užtemdė saulę mums?!

Pervertus visą rinkinį "Per lūžtantį ledą", aiškiai matyti Salomėjos Neries pastangos rašyti taip kaip tada rašė tariamieji liaudies interesų gynėjai. Sunku pasakyti kiek pati Neris tuo laiku buvo sukomunistėjusi, kiek ji buvo nuoširdi komunistinei ideologijai. Tačiau aišku, kad visi tuometiniai trečiafrontininkai buvo persigėrę prokomunistine dvasia, į kurią, be abejo ir Salomėja Neris buvo stumiama. Kurie iš trečiafrontininkų buvo toms nuotaikoms nepalankūs, iš Trečiojo Fronto pasitraukė, sakysim Bronys Raila.

Ar Salomėja Neris pereidama į Trečią Frontą surado tikrąjį savo kelią, ar atrado ji čia pasaulėžiūrinį atitikimą, ar ji ten prigijo savo siela? Į šiuos klausimus nelengva atsakyti. Kiek teko tame laikotarpyje stebėti ją Kaune, neatrodė, kad įstojimas į Trečią Frontą būtų atnešęs jai pasitenkinimą. Priešingai, ji, tarsi išsigando save viešai išdavusi komunizmo šalininke ir pradėjo ją kankinti politinio persekiojimo baimė, nuovoka, kad jos gyvenimas tapęs nesaugiu, bet kur ir bet kokiu laiku ji galinti būti suimta, padėta į kalėjimą ar nužudyta. Tuo laiku jai gyvenant mūsų bute, vieną vėlyvą naktį mus pažadino baisus Salomėjos verkimas. Greit sukilome žiūrėti, kas atsitiko. Pasirodė, kad Salomėja buvo tik ką grįžusi iš Panemunės — iš vieno karininkų baliaus, kuriame bešokdama susiginčijusi su vienu karininku dėl socialinės nelygybės, išsidavusi, kas ji esanti, gynusi komunizmą. Jos įsitikinimu, tas karininkas turįs atsiųsti policiją ją areštuoti, o paskui — kalėjimas ir visos kitos baisybės. Žinoma, nei ta naktį, nei išaušus dienai ir, bendrai, niekad joks policininkas jos neieškojo, nesiteiravo.

Kadangi trečiafrontininkams rūpėjo politiniai-revoliuciniai vėjai, manau jie jau tada turėjo artimų ryšių su sovietų atstovybe, su Pozdniakovu. Ir Salomėja Neris, tik perėjusi į Trečią Frontą, pradėjo ten taip pat lankytis. Jau jai gyvenant pas mus, pastebėjau, kad kiekvieną ketvirtadienį apie 11 valandą ryto Salomėja Neris vis išeinanti iš namų ir einanti Vytauto Parko link. Vieną kartą aš užklausiau Emiliją apie tuos rašytojos reguliarius išėjimus. Emilija man paaiškino, kad Salomėja susitinkanti Borutienę (rašytojo Borutos žmoną) ir juodvi einančios į sovietų atstovybę. Borutienė Trečiam Frontui nepriklausė, nebuvo ji kokia literatė, o tyli, labai kukli savo išvaizda, Vytauto Didžiojo Universiteto bibliotekos tarnautoja. Spėju, ji tuo metu buvo tikrai veikli komunistų bendradarbė, turėjusi Salomėjai Nerei nemaža įtakos. Tokiu būdu Salomėja Neris tapo įraizgyta į komunistinį tinklą, iš kurio jau nebeįstengė išsipainioti ligi savo ankstyvosios mirties. Kairėn palinkusius Lietuvos rašytojus sovietų atstovybė Kaune, be abejo, sekė, juos vienokiu ar kitokiu būdu rėmė, stengėsi su jais palaikyti artimą ryšį ir juos ruošė numatytai Lietuvos sovietizacijai. Sekmingesnei komunistinei propagandai Lietuvoje, dar prieš sovietinę okupaciją, komunistų partijos buvo įsteigti tam tikri slapti susibūrimo punktai, iš kurių vienas, be abejo, buvo ir Sovietų atstovybėje. Liūnė Janušytė knygoje "Tarybų Lietuvos Rašytojai" taip pasakojasi: "Daug vargo ir plūkėsi su mumis (kaireisiais rašytojais, M. S.) Justas Paleckis "Vapsvos" ir "Naujo Žodžio" redaktorius, kurio globoje ir vyko tie pasaulio pertvarkymai ant makulatūros pundų, šaltose patalpose. Iš kosminio chaoso. viešpatavusio mūsų galvose, jis stengėsi suformuoti ką nors konkretesnio. Čia tame J. Paleckio "universitete" nuolatiniais klausytojais buvo P. Cvirka, J. Marcinkevičius, T. Tilvytis, J. Gimkus, K. Kiela ir kiti. Kaip tik čia aš pirmą kartą išgirdau apie marksizmą-leninizmą, apie didžiules reformas mūsų kaimynystėje — Tarybų Sąjungoje, susipažinau su tarybine literatūra". Be abejo, ir Salomėja Neris, įstojusi į Trečią Frontą, o gal jau ir prieš tai, į tuos komunistinius "mokslus" buvo įtraukta. Be to, ji palaikė ryšius su komunistų partijos centro komitetu, kuris leido komunistinį žurnaliuką "Priekalas". Šiame "Priekale" Sal. Neris taip pat bendradarbiavo, spausdino savo eilėraščius po slapyvardžiu M. Giraitė. Taip M. Giraitės ten randama "Matrosas meta inkarą", "Žvejai audroje", "Skambėk, laisvės vasara" ir daugiau. 1932 m. "Priekale" atspausdintame eilėraštyje "Akmenys ir plytos griūva" Salomėja Neris svajoja apie kitokią, aišku, komunistų išlaisvintą, Lietuvą:

Laisvam krašte iš geležies ir granito
Statysim sau gatves ir nesuskaitomus namus.
Tad nebus nė vieno parazito,
Nes žemė, miestai, fabrikai bus mūs.

Po 1926 metais organizuoto perversmo nužudytiems komunistams pagerbti, jau aštuoniems metams nuo to įvykio praslinkus, 1933 metais Salomėja Neris išspausdina studentų komunistų nelegaliai leidžiamame organe "Aurora" eilėraštį, pavadintą "Keturiems". Tokiu pat pavadinimu sovietų okupacijos metu rašytoja bandė sukurti poemą, bet ji liko neužbaigta. Toj pačioj "Auroroj" randamas ir antifašistiškas eilėraštis "Audrom apjuosim žemę". Šie ir kiti komunistinėje spaudoje pasirodę Salomėjos Neries eilėraščiai yra grynai agitacinio pobūdžio, parašyti pagal komunistų nukaltą modelį, toli gražu, neprilygsta ankstesnių jos eilėraščių kūrybiniam meniškumui.

Teoretinis komunizmo pažinimas, marksizmas bei leninizmas jaunai poetei spindėjo aureoliškoje šviesoje — traukiančioje ir viliojančioje. O ir to meto nemaža jautresnės inteligentiškos jaunuomenės dalis buvo persiėmusi socialinėmis, "svieto lyginimo", idėjomis. Ne vienam atrodė, kad kaip tik komunizme ir slūdi tų idėjų įkūnijimas. Bet Salomėja Neris priimdama komunistinę pasaulėžiūrą kartu patenka į dramatinį savo sielos dualizmą. Kaip tikra, jautri Lietuvos žemės dukra turi būti ištikima savo tautai, savo tėvynei, tapusi gi rusiškaja komuniste — turi tarnauti priešui, dirbti antivalstybinį, išdavikišką darbą. Mes visi gerai žinome tą didžiuli skirtumą tarp teoretinio ir praktikinio komunizmo. Šį skirtumą tuojau pamatė ir Salomėja Neris. Tas didysis sielos konfliktas, tas dualizmas pražūtingai paveikė mūsų jautriąją, talentingąją lyrike. Tapusi komunistinės propagandos įrankiu, ji neteko kūrybinguosius polėkius žadinančios aplinkos ir išsibaigė įkvėpimo šaltiniai. Salomėja Neris pakliuvo į tą vidinę savo dvasio stichiją, iš ku-

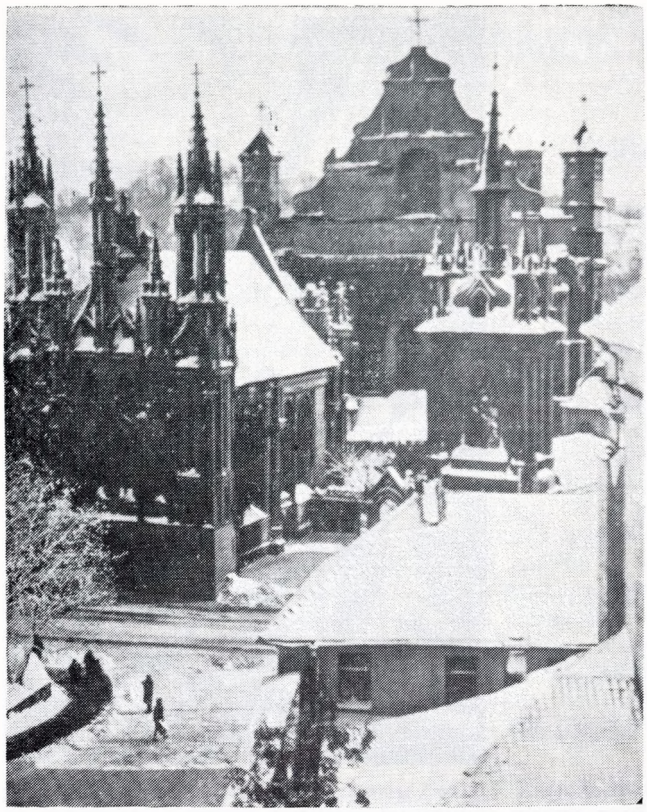

BAŽNYČIOS ŽIEMĄ VILNIUS

J. MONKUTĖ-MARKS UŽBURTAS RATAS

rios išsigelbėti nebežinojo kaip. Ji vieną kartą atvykusi į Vilnių Emilijai kalbėjo: "Tai šitoks komunizmas! Niekada to nesitikėjau", ir pradėjo verkti. O nekomunistinė lietuvių tautos dalis, ypač jaunimas, taip anksčiau mylėtą savo rašytoją, dabar niekino ir smerkė mirčiai — laiškais jai rašė: "Nerie, tu neverta savo vardo. Tu neverta nešioti tos mūsų gražios upės Neries vardą- Tu pati sau pasirašei smerkimą — sudeginti, kaip raganą! Tavo vardas — išgama!" — piktus laiškus rašė jai gimnazistai tuojau po poemos Stalinui pasirodymo.

Ir kai 1940 metų ankstyvą rudenį man asmeniškai teko dalyvauti viename nedideliame pobūvyje Bučų namuose Palemone, per visą mudviejų su Salomėja pažinties 14-kos metų laikotarpį aš nelaimingesnės Salomėjos nebuvau mačiusi. Iš jos akių žiūrėjo begalinis skausmas. Jai visiškai nesisekė eiti malonios šeimininkės pareigas. Veltui Juozas Jurginis, kiek įmanydamas, suko savo tarškų liežuvėlį. Prie vaišių stalo svečiai, tarp kurių šeimininkai pasodino ir mus atvežusį A. Venclovos šoferį, niekaip negalėjo suregsti nors pakenčiamo pokalbio. Putinas kelis kartus nežymiai, lyg spazmos paliestas, krunkštelėjo. Tai jam visada atsitikdavo, kai jis kur nors labai nejaukiai, labai nepatogioje situacijoje pasijusdavo. Aš tiesiog baimę kenčiau, kad Salomėja neprapliuptų nesulaikomu, garsiu, gerai man pažįstamu, verkimu. Buvo jaučiama, kad kiekvienas nori kuo greičiau nuo stalo pabėgti. Ir iš tikrųjų, vos tik baigus gerti kavą svečiai nuo stalo pakilo ir kiekvienas suradęs atitinkamą pasiaiškinimą, atsisveikinę šeimininkus, išskubėjo. Daugiau man Salomėjos Neries matyti nebeteko.

Dar ir iki šiol, jau daugiau kaip dvidešimt metų po Salomėjos Neries mirties, laisvojo pasaulio lietuviškoje spaudoje vis teberandame keliamų klausimų dėl rašytojos pasaulėžiūros, — ar ji buvo tikinti, ar netikinti, ar komunistams ji tarnavo iš širdies, ar tik aplinkybių priversta, ar savo paklaidas prieš mirtį apgailestavo ir pan. Man gi atrodo, Salomėja Neris per visą savo gyvenimą turėjo savo atskirą, savitą pasaulį ir į jokias griežtai apibrėžtas pasaulėžiūrines formas jos nebūtų galima įstatyti. Todėl ir negalima teigti, kad ji savo subrendimo amžiuje kada nors būtų buvusi giliai tikinti, praktikuojanti katalikė, bet taip pat būtų klaidinga manyti, kad perėjusi į komunistinį frontą, būtų čiupusi ginklą į ranką kovai prieš Dievą, prieš tokį Dievą, kuris suprantamas populiare sąvoka. Rašytoja savo poezijoje mini "mano Dievas" — t.y. tik jos vienos išpažintas Dievas.

Rašytoja tiesiog mirtiną siaubą pergyvena netikėtai vokiečiams okupuojant Lietuvą. Paskubom čiupusi į glėbį savo mažametį sūnelį Balandėlį, palikdama vyrą Lietuvoje, verkdama bėga į Rusiją su besitraukiančiais komunistais. Rusijoje gyvenimas nelengvas. Ten ji taip pat įkinkoma į antivokiškąją propagandą. Per radiją teko nugirsti jos vieną kitą eilėraštį, skirtą lietuviams. Pro sausą melagingą propogandą, eilėraščiuose jaučiama ir tikroji Salomėjos kenčianti dvasia. Raudoniesiems vėl grįžtant į Lietuvą grįžta ir poetė, pakirstos sveikatos, sujaudinta, graudi. Pasiekusi Lietuvos žemę, atsiklaupusi ją pabučiuoja. Poetė grįžta graužiama vėžio, jau mirtis ją laiko už rankos, mirtis, kurios taip bijojo. Mirė 1945 m. liepos 7 d. Maskvoje.

☆ ☆ ☆

Pastaba. Eilėraščių citatos duotos iš atminties.

NELLY SACHS

VERTĖ J. TININIS

ŠOKĖJA,

tu nuotakiškai
priimi
iš aklos erdvės
tolimų kūrybos dienų
sprogstantį ilgesį.

Savo kūno dainingomis gatvėmis
tu nuganai orą
ten,
kur žemės rutulys
jieško naujo išėjimo
gimimui.

Per
nakties lavą,
kaip tyliai atsiveriantys
akių vokai,
mirksi kūrybos vulkanų
pirmgimis riksmas.

Šakose tavo sąnarių
statosi nujautimai
čiulbančius lizdus.

ŽVELGIA NEGRĖ — NAKTIES ŠVIESA —

iš mirties kristalo.

Visur dvikova.
Šuo staugdamas bėga iš pasaulio.

Su baimės ženklu kažkas
pravažiavo raudų sieną.

Žemė savame ugnies karste
suraukė suanglėjusį veidą.

Ji bejėgė miege —
skaudu jai nubusti.

Bet juoda vokų gebenė
Kad aušra prisikėlimo jau artėja . . .

A. TAMOŠAITIENĖ SPINDULIAI

KAS NORS

paims sviedinį
iš rankos
baimingai žaidžiančių.

Žvaigždės
turi savo ugnies įstatymą,
ir jų vaisingumas
yra šviesa,
o pjovėjai ir vaisių rinkėjai
yra ne iš čia.

Toli lauke
parengti jų aruodai.
Taip pat ir šiaudas
vieną akimirksnį
praskaidrino vienatvę.

Kas nors ateis
ir jiems išsiuvinės
ant maldos apsiausto
pavasario pumpuro žalumą
ir kaip ženklą uždės
ant šimtmečių kaktos
šilkines vaiko garbanas.

NEUŽMIRŠTAMOS KALĖDŲ ATOSTOGOS

EMILIJA VYDIENĖ

Rytoj važiuosiu namo. Ta mintis neduoda man ramybės, nuolat erzina mano smegenis ir kuria įvairius namų gyvenimo vaizdus: Čia matau mamytės malonų veidą ir girdžiu jos švelnų gilų balsą: "Ar nesušalote? Taip laukiau jūsų parvažiuojant. Prieš šventes darbų galybė, o darbininkų maža. Padėsite apsidirbti." Matau laukus apklotus sniegu, kuris saulėje spindi akis verenčiu baltumu, o vakare sukuria paslaptingą pūkų karaliją, kurioje ilsisi žemės gyvybės šešėliai. Matau Algytį, savo mažąjį broliuką, nedrąsiai bučiuojantį mano veidą, o už kiek laiko visišku vaiko atsidavimu tauškantį įvairius niekniekius. Toki ir panašūs vaizdai nepaliaujamai švaistosi mano mintyse ir žadina ilgesio, džiaugsmo jausmus. Šį vakarą eisiu su Vale pirkti žaislelių Algyčiui. O, kokių gražių matyt išstatytų parduotuvių languose! Jie savo blizgesiu vilioja net suaugusius praeivius. O tie Kalėdų seneliai, ilgabarzdžiai, žilagalviai, tokie geručiai, vos patys paeidami, neša vaikučiams Kalėdų dovanas. Kaip aš norėčiau nupirkti tokį senelį Algyčiui. Tai jam džiaugsmo ir klausinėjimų būtų!

— Giedre, — kreipiasi į mane draugė ir pažadina iš svajonių — einam pasitikti laidotuvių eiseną prof. Jono Yčo.

— Jau laikas? — klausiu, ir nelaukdama atsakymo uždarau atvožtą prieš save knygą.

— Taip, — sako ji ir keliasi.

— Aš dar beveik nieko neskaičiau, — gailiuosi.

— Tai ko žiopsojai prie knygos sėdėdama? — Nusišypsau nieko nesakydama, nes man gėda dėl savo naivumo. Grąžinam knygas tarnautojai ir susimąsčiusios apleidžiam universiteto skaityklą. Prie pat Didžiojo Universiteto laiptų sutinkam laidotuvių eiseną. Ji stabtelia paskutiniam sudiev. Prof. Vincas Krėvė atsisveikina visų profesorių vardu buvusį jų bendradarbį prof. Joną Yčą, iškelia jo pasišventimą mokslui, nepaprastą jo darbštumą, gailesį, kad taip anksti juos apleido ir linki, kad jam būtų lengva ilsėtis Lietuvos žemelėje. Mes prisidedam prie bendros tolimesnės eisenos į evangelikų-reformatų koplyčią. Ji slenka oriai pamažu nuogomis žiemos gatvėmis, persunkta gedulingais orkestro garsais.

Man neramu. O mintis lyg akiplėšiškas vanagas vis lenda į galvą; gal ir aš greit laidosiu ką nors iš savo artimųjų?... Ir kaž kokia nauja dar nepatirta šiurpi šilima perbėga mano kūnu.

— O, ne! — miršta kažkur kažkas, bet ne mano šeimoje, ne mano apylinkėje. Mirtis man svetima, nesuprantama ir aš nenoriu nieko apie ją žinoti.

Grįžtant mano draugė kalba, kviečia kurią nors atostogų dieną pas ją atvažiuoti.

— Atvažiavus į Kauną tik paskambink man, aš pati atvažiuosiu iš Šargėnų tavęs parsivežti.

— Gerai — sakau jai, nors jaučiu, kad pažado neišpildysiu, nes tai būtų man virš jėgų. Ar aš galiu palikti tą menką, bet mielą šeimos židinį, kurio visuomet ilgiuosi, į kurį nusilpus ir išvargus nuo gyvenimo kovų atvažiuoju atgauti prarastas jėgas dvasios ir kūno. Tas toks trumpas atostogų laikas man prabėgs lyg akimirksnis tėvelių prieglobstyje.

Ji nepatenkinta tokiu mano atsakymu vis kalba, prašo — turbūt jaučia mano balso netikrumą.

— Ačiū, Jadzyte, tu atvažiuok pas mus — kalbu aš lyg per sapną, nes mintys klajoja namuose.

— Giedre, kodėl tu nenori niekur eiti?

— Kad man namie taip gera...

Ji juokiasi.

— Sudiev! Linksmų švenčių! — Skamba balsai ir mes išsiskiriam.

Šeimininkės duktė duodama man pietus kalba:

— Jūsų sesutė Valė prašė, kad šiandiena tuojau važiuotumėte namo.

— Kodėl? Mes dar šiandien žadėjome pirkti žaislelių. Kaip dabar bus? — nuliūdau ir prieš mano akis šmėkštelėjo nepatenkintas, nusiminęs Algyčio veidelis.

Ji liūdnai žypsodamasi sako:

— Jūsų mamytei kažkas negerai. Geriau, kad jūs parvažiuotumėte šiandien.

— Kas atsitiko mamytei? Vakar aš su ja kalbėjau, buvo sveika ir linksma. Ji buvo atvažiavus mūsų atlankyti. Kodėl Valė nenori pirkti žaislelių? Kodėl ji

R. JAUTOKAITĖ TRYS KARALIAI

pati man neparašė, jei kas svarbu? — Daugybė klausimų kyla mintyse... Atsakymo, — jokio. Greičiau, greičiau namo!

Garliava. Iššokau iš autobuso ir bėgu namo.

— Laba diena, Giedre, — išgirstu balsą ir juoda skrybėlė nusirita nuo tamsių plaukų.

— Laba diena! — atsakau automatiškai ir pažvelgiu atydžiau į užkalbintoją. Į mane žiūri dvi liūdnos akys.

— Giliausios užuojautos! — sako jis tiesdamas ranką.

— Kokios užuojautos?! — išplečiu akis, o kraujas virpa gyslose.

— Ar jūs nežinote?

— Ką aš turiu žinoti?!

— Tikrai jūs nežinote, kad jūsų mamytė mirė?

— Ką kalbi?! Ar pamišai?! — šaukiu pilnu širdgėlos balsu, o akis užpila ašaros.

— Tai jūs nežinojot — girdžiu jo liūdną, tylų balsą. — Aš labai atsiprašau.

Baisi tikrovė visu smūgiu griūva ant manęs.

Bėgu tekina namo. Kojos slidinėja, taško vietomis atšilusią žemę. Laukai sniegu apkloti, o medžiai nuogi, apledėję... Dangus pilkas, apsiniaukęs. Greičiau namo, greičiau! Gal dar netiesa? Gal jis apsiriko? Vakar dar sveika buvo. Bet, jei... O, negali taip būti, negali!...

— Viešpatie! — sušnibždu, nes aštrus skausmas suremia krūtinę, suvirpa kūnas ir tamsūs šešėliai šmėkštelėja ašarų plaunamose akyse.

— Kas tau yra, dukrele? — klausia kažkokia praeinanti moteris. — Neskubėk taip, aš pavedėsiu.

Noriu atsakyti, užspringstu ašaromis ir bėgu, bėgu namo. Kieme sutinku Algytį.

— Algyti, kur mamytė? Kur mamytė? — Jis tyli nuleidęs galvą, o ašaros kaip žirniai rieda jo veideliais.

Jokio abejojimo, jokios vilties.

Virpu kaip sužeista paukštė sukniubus ant lovos krašto. Spaudžias skausmo draskoma krūtinė prie kieto medžio, rankos virpėdamos slankioja tarp pagalvių, konvulsingai spaudžia jas drąsko. Visa būtybė kančios įtempta, kiekvienas atomas virpa skausmu ir lyg įsiutęs vulkanas, skausmas veržiasi balsingu verksmu. Pervargę nervai nustoja veikę. Jaučiu kaip stingsta rankos, silpsta jėgos, giesmių balsai darosi neaiškūs, nesuprantami. Aš negaliu atsiminti kur aš esu ir kas čia įvyko... Pabundu. Valė trina mano rankas ir kojas acto skiediniu, duoda kažko gerti, ir aš nurimstu.

Atsikeliu. Akys klajoja niekur nesustodamos. Vaikštau iš vieno kampo į kitą be minties, be jausmo. Ausyse skamba laidotuvių giesmės. Manyje tuštuma, nykumas ir lyg tas ugniakalnis po išsiveržimo jaučiuosi rami. Sutinku išplėstomis akimis gimines, bučiuoju jų veidus, klaikiai žiūriu į akis ir lyg dar vis nesuprantu kas čia darosi, nors ašaros rieda veidais.

Klajoju jau antra diena ir antra naktis. Žiūrau bereikšmiai į išbalusį motinos veidą, į kietai suspaustas rankas ant krūtinės ir vis kartoju:

— Juk tu meldeis, meldeis 45 metus, kad mirtum vaikų prieglobstyje. O kas atsitiko? Tu mirei net nepasakius paskutinio sudiev savo našlaičiams, nepalaiminus jų. O, kaip baisu!... Ir susikaupęs skausmas vėl išsiveržia ugniakalniu. Po to vėl bejausmė klaikuma.

Atsisveikinimas, bažnyčia, kapai man kaip sapne. Stoviu prie duobės ir išsigandusi žiūrau į dirbančius darbininkus. Saulė degina paraudusias akis ir šaltas vėjas skverbiasi per menką apsiaustą. Matau kaip deda jie karstą ant virvių, girdžiu traškėjimą ir karstas pamažu, pamažu leidžiasi į duobę. Juntu tarytum jie plėšia mano širdį, plėšia iš jos mano džiaugsmą, mano laimę, mylimų namų šilimą, gyvenimo meilę ir užkasa kartu su mamyte.

Suklupus šaltoje žemėje aš palieku joje viską kas buvo man brangiausio šiame pasaulyje ir baisaus likimo smūgio prislėgta atsikeliu ir pasidairau. Žmonės skirstosi, tik seserys, broliai, giminės ir artimieji, vieni suklupę, kiti stovi aplink kapą paskendę ašarose ir mintyse. Valė, vyriausia mano sesuo, tyliai ramina sušalusį ir išvargusį Algytį ir jį supa šilta savo skara. Kapai apkloti baltu minkštu sniegu... Ir šiame puikiame žemės apsiauste, tuose saulėje žėrinčiuose pūkų pataluose, kurie saugoja žemės gyvybę nuo žiemos šalčių, matau atsivėrusią gilią, tamsią žaizdą prie pat mūsų kojų ir mūsų širdyse.

1931 m. gruodžio 19 d.

☆ ☆ ☆

V. SVIRSKIS — KRYŽIUS

AR IŠ TIKRŲJŲ KŪDIKIS YRA NEJAUTRUS?

D. PETRUTYTĖ

Naujagimis yra ne tik kūnelis, galįs jau veikti kaip kūnui dera, bet greičiau jis yra dvasinis gemalas su dar tebesnūduriuojančiomis psichinėmis galiomis."

Maria Montessori

Prisilietimas . . .

Gana dažnai galima nugirsti kalbant, kad, girdi, naujagimis, esąs nesociali būtybė. Dabar kyla klausimas, iš kur toks manymas? Greičiausiai iš to, kad naujagimio jautrumas ar jausmingumas yra sunkiai apčiuopiamas dalykas. Jis jaučia tiktai save. Pagaliau ir tas savęs pajautimas yra labai neaiškus ir miglotas. O ką jau bekalbėti apie kokį santykiavimą su aplinkiniais žmonėmis ar reagavimą į artimuosius, sakysime, kad ir motiną. Jokio regimo ženklo, nei mažytės pastangos tąja linkme nematyti ir nejusti.

Bet, iš tikrųjų, naujagimio galios bendrauti ir santykiauti nėra taip jau menkos, atbukusios. Jeigu tik mes pasistengsime suprasti kūdikio prigimtį ir sugebėsime tinkamai ir su pagarba atsiliepti į jo atsineštas bendravimo galias, tai pamatysime ir įsitikinsime, kad bendravimas su kūdikiu yra galimas ir įmanomas.

Kaip? Aišku, tik ne kalbos pagalba, bet *prisilietimu* ir švelnutėliais kalbos garsais, pilnais meilės ir užuojautos. Balsas, besikreipiąs į kūdikį, turėtų būti ne tik švelnus, bet giliai užjaučiąs ir suprantąs jo be galo sunkią ir kritišką padėtį.

Pirmasis prisilietimas prie naujagimio jau rodo mums nepaprastą jo veržimąsi ir pastangas prisiglausti prie mūsų, įsikibti į mus. Glamonėjamas jis automatiškai reaguoja. Daug anksčiau, negu jis gali savo akutėmis atpažinti asmenis, jis kiekvieną jų pažįsta, ar tiksliau sakant atpažįsta, iš to, kaip kuris jį paima ir kaip jį laiko savo rankose.

Kūdikis labai gerai atskiria ar tas asmuo, kuris jį ima į savo rankas, yra tikras savęs, nusimanąs ką daro; ar jis yra neprityręs, baukštus ir nervingas. Pav., dažnas atvejis, kad kūdikis, jaunos, neprityrusios motinos liečiamas, vystomas, maudomas, ima desperatiškai verkti ir net klykti. Tai atsitinka todėl, kad kūdikis nejaučia tvirtumo, tikrumo ir saugumo tose rankose, kurios jį laiko. Praktika jau daug kartų yra parodžiusi, kad vos tik tokį verkiantį kūdikį paliečia

A. DUERER ŠVENTOS MOTERYS

prityrusios rankos, jis bematant nurimsta. Tik, deja, nevisuomet teisingai įvertinamas toks, pernelyg, ūmus kūdikio nusiraminimas. Dažnai priskiriamas ankstybam kūdikio įnoringumui. Iš tikrųjų, čia joks įnoringumas ar ožiavimasis, o paprasčių-paprasčiausias dalykas: pirmuoju atveju, kūdikis pasijuto, esąs nesaugus ir iš baimės ėmė verkti, antruoju atveju — pajutęs saugumą ir tikrumą, kūdikis tuojau nusiramino.

Alkis ir pienas

Kol kūdikis atsipeikėja ir pajunta alkį, praeina kelios dienos po gimtuvių. Tačiau pats įdomiausias dalykas yra tai, kad kūdikio išalkimas sutampa su tuo momentu, kai motinos krūtyse atsiranda pienas. Arba būtų galima ir antraip pasakyti: pienas atsiranda tada, kai kūdikis išalksta, kai jis pajunta alkį. Vidutiniškai imant tatai įvyksta trečiąją dieną po gimdymo. Iš tikrųjų, koks tai nuostabus gamtos nuostatas, kuris gana lengvapėdiškai buvo ir dar tebėra laužomas, pakišant kūdikiui buteliuką.

Bet, ačiū Dievui, karštai rekomenduotas dirbtinis kūdikių maitinimas pamažu pradeda atslūgti. Pagaliau medicinos ir sociologijos mokslai pamatė ir įsitikino, kad kūdikiai yra reikalingi kažko daugiau nei šilto pienelio. Viena iš pagrindinių priežasčių, kodėl šiandien vėl stipriai yra rekomenduojama maitinti kūdikį krūtimi, yra toji, kad kūdikis pajustų visa savo esybe, jog jis yra mylimas ir branginamas. Iš kitos pusės, kūdikis yra reikalingas motinos kūno artumos, jos monotoniško širdies plakimo ir švelnios šiltų rankų glamonės. Be to, kūdikis labai jautriai reaguoja į malonius kūno virpėsius, k.a.: į švelnų ir ritmišką supimą, palydimą tylaus ir ramaus niūniavimo.

Šypsojimasis . . .

Labai neišmintingai daroma, kai tikimasi iš mažo kūdikėlio protingo atsiliepimo į mūsų veiksmus ar norus. Todėl gana dažnai suaugusieji, ir pati motina, grubiai kankina kūdikėlius purtydami, kutendami juos ar braukydami per veiduką, manydami, kad tuo būdu

iššaukia šypseną ar gargaliavimą, kuris, laikomas juoku. Specialūs tyrinėjimai yra parodę, kad 4-5 savaičių kūdikiai šypsosi, bet labai retai to galima susilaukti juos kutenant.

Pirmasis šypsojimasis yra daugiau eksperimentinio pobūdžio — atsitiktinis raumenų pasitempimas. Tačiau, kai kūdikio regėjimas pagerėja, jis pradeda stebėti ir pamėgdžioti suaugusiųjų šypsnius ar susiraukimą. Štai, kaip anksti pradeda formuotis veido bruožai ir išraiška, kuri, pirmoj eilėj yra motinos veido atspindys. Norėdamos tuo įsitikinti, padarykite paprastą bandymą, — kai kūdikis pabunda, priėjusios prie jo rodykite nepatenkintą ir rūsčią miną. Už valandėlės ir kūdikis, žiūrėdamas į jus, pradės raukytis ir net verkšlenti. O jeigu rodysite malonų, besišypsantį veidą, ir kūdikis atsakys į tai malonia ir džiaugsminga šypsena.

Jautrumas . . .

Netiesa, kad naujagimis yra nejautrus. Naujagimis jaučia skausmą, smagumą, karštį ar šaltį visu savo kūneliu, nes jo smegenys dar nepajėgia tų pojūčių išskirti ir jų lokalizuoti. Malonūs ar skausmingi išgyvenimai labai miglotai, sumišusiai ir padrikai atsiliepia jo sąmonėje.

Patį pirmą kartą apžiūrimas kūdikis reaguoja į jo kojos pirštuko dygtelėjimą, išskėsdamas rankutes ir su spurdėdamas visu kūneliu. O kartais net pradėdamas verkti. Aišku, kūdikis jaučia, kad jis yra įskaudintas, tik aiškiai nenuvokia kurioj vietoj.

Vienintelė vieta, kur kūdikis pajėgia lokalizuoti savo pajutimus, tai sritis aplink burną ir pati burna. Štai, kodėl kūdikiai taip uoliai kiša viską, kas tik papuola po ranka, į savo burnytę. Tuo būdu bandydami lūpomis ir liežuviu pažinti daiktą ir jo ypatybes. Ir taip jis pasidaro gana jautrus skoniui ir medžiagos kokybei.

Prisitaikymas reikalauja energijos . . .

Pirmųjų dviejų savaičių laikotarpyje, kūdikis nepajėgia nieko daugiau padaryti, kaip tik miegoti ir maitintis. Tai suprantamas dalykas, nes gyvenimo sąlygos įsčioje teikė didelį vienodumą individui. Jis nejuto nei temperatūros skirtumo, nei oro spaudimo, nei žemės traukos. Pagaliau joks garsas nepalietė jo ausų, nei šviesa — jo akių. Taip pat jis nepažino reikalo pačiam kvėpuoti ir pačiam maitintis.

Atėjęs į šį pasaulį, kūdikis pats turi vykdyti šias funkcijas. Ir savaime suprantama, jog visa tai reikalauja iš jo nemažų ir jį varginančių pastangų. Prisitaikymo pastangos yra sunkios ir reikalaujančios energijos. Miegas kaip tik ir yra pati svarbiausioji jėgainė, kuri gamina energiją.

Turint visa tai galvoje, yra aišku kodėl kūdikiui reikalinga ypatingai švelni globa ir gilus supratimas: kas jį vargina, o kas jam teikia malonumą.

Visa tai, kas vargina, skaudina ar įkyri, apsunkina, prailgina, o kartais ir sustabdo normalų kūdikio prisitaikymą prie šio pasaulio gyvenimo. Ir atvirkščiai, kiekvienas malonumas, smagumas ir pasitenkinimas lengvina, švelnina ir trumpina prisitaikymo laiką.

UŽBAIGUSIAM ŠIOS ŽEMĖS KELIONĘ

S. VILKAUJA

Š. m. birželio mėn. 1 d. iškeliavo amžinybėn rašytojas prof. V. Mykolaitis-Putinas. Jis mirė Lietuvoje, kurios neapleido nelaimėje ar varge, bet kentėjo ir guodėsi drauge su visais ten pasilikusiais iki pat savo paskutinės gyvenimo valandos:

Ir tu, mano gimtas, žaliuojantis kaime,
Skambėjęs dainų šimtastygiais aidais,
Keliesi su rūpesčiu, guodies su baime,
Kaip įnamis tėviškės kloniais bastais.

Jo liūdi pasilikusieji tėvynėje, liūdi ištremtieji į rytus, o taip pat ir tie, kurie iškeliavo į vakarus. O buvusiems jo klausytojams studentams jis liks amžinai atminty, kaip įžymus mokslininkas, gilus estetas, aukštos kultūros žmogus ir nuoširdus poetas-rašytojas.

Gimnazijos suole girdėjau apie V. Mykolaitį-Putiną tik per lietuvių kalbos pamokas. Nedaug ką buvau ir jo raštų skaičiusi, nes maža gimnazijos biblioteka negalėjo, aišku, patenkinti visų mokinių knygų pareikalavimo.

Pamačiau profesorių pirmą kartą Vytauto D. universitete, Humanitarinių mokslų auditorijoje, kai atėjau pirmą dieną į paskaitas. Ir, rodos, kaip šiandien prisimenu prof. V. Mykolaitį-Putiną. Jis įėjo į auditoriją tamsiai mėlyna eilute, aukštyn sušukuotais tamsiais plaukais, kurie dar tik prie smilkinių buvo apšarmoję. Visi nutilo ir sužiuro į jį. Jis tada pradėjo lietuvių literatūros istorijos kursą, skaitydamas iš užrašų, bet dažnai pakeldamas akis ir savo žvilgsniu apmesdamas visus klausytojus. Pasibaigus paskaitai, kaikurie studentai apstojo katedrą ir pradėjo kalbėtis su juo. Sekiau tai iš tolo ir tik vėliau sužinojau, kad tie studentai buvo seniai baigę, bet vistiek kartais ateidavo dar pasiklausyti jo paskaitų, nes žinojo, kad išgirs vis ką nors nauja.

Arčiau profesorių pažinau lietuvių literatūros istorijos seminaruose. Tada jau tekdavo ir medžiagos darbam paprašyti, o ir patarimų bei pamokymų daugiau įsigyti. Visada jis buvo toks pat santūrus, nuoširdus ir net draugiškas. Savo studentus pažinojo visus. Žinoma, tuos, kurie lankė paskaitas. Su retai praskrendančiais paukščiai, aišku, kiekvienam profesoriui buvo sunkiau.

Laisvės Alėjoje, teatre ar kur kitur sutikęs, jis kartais net pats pirmas pasisveikindavo. Tačiau reikia pasakyti, kad tokių profesorių buvo ir daugiau. Bet kai prof. V. Mykolaitis mus pasisveikindavo ir tik todėl, kad kuris nors iš mūsų jo tarp žmonių pirma nepastebėjom, mums būdavo kažkaip nesmagu, bet tuo pat mes jam reiškėme vis didesnę pagarbą. Net ir į jo sesutę M. Mykolaitytę (dabar Slavėnienę, gyvenančią Australijoje), kuri tada irgi studijavo ir jau kai ką rašinėjo, mes žiūrėjome su pasididžiavimu, kad ji turi tokį profesoriu brolį ir pas jį gyvena.

Kai Putinas parašė "Altorių šešėly", tai visi tiesiog laukte laukėme, kad jis ką nors daugiau mums apie tai papasakotų. Jis, matyt, tai suprato iš mūsų

VILNIAUS UNIVERSITETAS

akių ir vieną dieną tikrai pradėjo apie romaną kalbėti. Jis net leido mums kaiko ir paklausti ir mielu noru visiems į klausimus atsakinėjo. Pirmasis klausimas buvo apie biografiją. Studentams labai rūpėjo sužinoti, ar tikrai tame romane yra vaizduojamas jo gyvenimas, kaip kad jau spaudoje buvo pradedama rašyti ir daug kur Kauno kavinėse, o taip pat ir privačiai daug kas kalbėjo. Profesorius atsakė, kad kalbėti žmonės gali, ką tik kas nori, tačiau nors daugelis tikrai tame romane stengiasi įžiūrėti jo gyvenimo bruožų, bet visi jie klysta. "Altorių šešėly" anaiptol nėra jo biografija. Toks gyvenimas, koks buvo Vasario, yra daugelio jaunuolių, patekusių į kunigų seminariją. Tie išgyvenimai ir vidaus abejonės kankina daugelį jaunuolių, patekusių už seminarijos sienų. Vieni sutinka su savo likimu ir lieka ištikimi savo pašaukimui, kiti tuoj pat išeina, o kaikurie, nors ir pasilieka, bet dažnai būna abejingi tokiam savo sprendimui.

Toliau studentai teiravosi, ar tie žmonės romane yra gyvi, jo pažįstami ar ne. Ypačiai visiems labai rūpėjo jo vaizduojamos moterys. Profesorius šypsodamasis atsakė, kad visi jo romano personažai yra grynai vaizduotės kūriniai. Tokių žmonių jis gyvenime niekad nesutikęs ir nepažinojęs. Tik vieną dieną profesorius turėjęs net nemalonumą, kai atėjusi jam niekad nematyta moteris ir pradėjusi nervintis, o galų gale net ir bartis, kam jis išdrįsęs aprašyti romane apie ją be josios sutikimo. O ta ponia tai buvusi ta nepažįstamoji moteris, stovėjusi sekmadieniais bažnyčioje galvą ir veidą apsigaubusi šilkiniu šaliumi, ir į ją atkreipęs dėmesį klierikas Vasaris. Žinoma, tas vizitas taip ir pasibaigė, ir ta ponia daugiau nebeatėjo. Profesorius stebėjosi, kad tiek daug skaitytojų taip karštai reagavo į jo romaną. Daugelis jam net davė įvairių patarimų ir siūlė naujų idėjų. Kaikurie buvo labai susirūpinę romano pabaiga ir t.t. Vienu žodžiu, romanas turėjo didelį pasisekimą skaitančioje visuomenėje, visi juo domėjosi, o tuo pat ir pačiu autoriumi.

Kai jau rengiausi baigiamiesiems egzaminams,, tai visą laiką kažkoks neramumas slėgė mane. Vis rūpėjo, ar išlaikysiu, o gal būsiu "sukirsta" pačiu pirmuoju klausimu.

Ir kai vieną birželio mėn. dieną lipau universiteto laiptais, lydima prof. M. Biržiškos, V. Krėvės, V. Mykolaičio ir kitų, studentai su liūdesiu ir užuojauta veiduose žiūrėjo į mane. Tada prof. V. Krėvė garsiai ištarė:

"Na, tai jau vedam vieną avelę piauti!"

Studentai susigrūdę pradėjo juoktis, kad ta avelė, matyt, tikrai bijanti, nes visa išbalusi ir labai dreba. Tada prof. V. Mykolaitis pradėjo mane raminti:

"Nereikia bijoti. Mes ne tokie baisūs, kaip atrodome. Gal jau visai ir nepapiausim."

Tikrai taip ir buvo. Mano baimė tęsėsi tik iki to, kai prof. V. Krėvė man pasiūlė šalto vandens stiklinę, o prof. V. Mykolaitis padavė lakštą popieriaus su dvylika klausimų apie rašytoją Tumą-Vaižgantą.

Tad per visus mokslo metus universitete ne tik aš viena, bet ir daugelis studentų jautė jam nuoširdų dėkingumą už mokslą ir gilų žmoniškumą. Niekas, tur būt, ir nesigilino į jo asmenišką gyvenimą, į jo įsitikinimus ar pasaulėžiūrą. O šiandien jis jau miręs ir viską nusinešė amžinybėn.

Nors rašytojas tremtyje ir negyveno, bet kaip poetas jis giliai atjautė tremties sunkią buitį. Tad prieš mirdamas, jis paskyrė dalį savo kūrybos ir nelaimingiems tremties keliautojams. Jis nebėgo nuo siaubingos mirties iš savo krašto, nors anksčiau buvo gyvenęs Šveicarijoje, Vokietijoje. Italijoje ir kitur. Tada jis ten važiavo daugiau mokslo žinių įsigyti ar pasigrožėti saulėtomis pietų padangėmis. Tačiau jį, kaip ir kiekvieną, palikusį gimtuosius namus, kankino gili nostalgija. Todėl jis ir rašė:

Už jūrių marių, už mėlynųjų,
Už kalnų, slėnių, miškų juodųjų . . .
Tave svajoju, tave dainuoju,
Tolima, brangi tėvų šalie.

Gi ištremtiesiems į Sibirą eilėraštį jis pradeda šiais žodžiais:

Paliko toli savo tėviškės stotį,
Gimtųjų laukų nematuti seniai.
Ne laimės, ne turtų keliauja ieškoti
Lietuviškos žemės liūdni tremtiniai.

O eilėraštis "Amžina atilsį" yra jau malda, giedama čia dažnai mūsų bažnyčiose:

Ir mus ištremtuosius globok, Visagali;
Ir čia žudo vargas tėvynės vaikus;
Plačiai išblaškytų po svetima šalį
Išdygo ne vienas jau kapas brangus.

Ir šiandien, po tiek metų, manau, ne tik man vienai, bet ir daugeliui grįžta prisiminimai vieni po kitų apie mirusį prof. V. Mykolaitį-Putiną. Kažin ar būtų buvę geriau, kad jis, kaip ir mes, būtų išėjęs į Vakarus ir pradėjęs tremtinio kelią. Tačiau jis pasiliko Lietuvoje, kuriai aukojo visą savo kūrybą ir mokslą. Jį tad ir priglaudė ta tėviškės žemelė, užbaigus šios žemės kelionę.

J. PAUKŠTIENĖ ČIKAGA

PO SEATLE DANGUMI

REGINA RASLAVIČIENĖ

Daugumas žmonių mėgsta keliauti, o jei sakosi, kad nemėgsta, tai gal todėl, kad nemėgino. Žmogaus natūralus polinkis yra pažinti, atrasti, patirti. O koks gi gali būti malonesnis būdas tą polinkį patenkinti, jei ne kelionės!

Todėl, kad ir grįždama iš įspūdingos kelionės po Aliaską, neiškenčiu dar nesugaišusi porą dienų Seatt, le, kuris yra man pakely.

Kas tai per miestas? Daug kas čia buvo, važinėjo, žiūrinėjo ir, esu tikra, kiekvienas išsivežė skirtingus įspūdžius.

Man pasitaiko puikus oras, net perpukus, nes yra virš 80°, kas rudens metu ne taip dažnai būna.

Miestas pilnas žmonių, ypatingai kunigų. Pasirodo, kad čia dabar kaip tik vyksta episkopalų dvasiškijos konvencija. Kur eini, visur kunigai su žmonomis, kiti net po dvi vedasi. Visi juokiasi, skuba. Kaikurie jų su koloratkomis ir raudonais marškiniais — gal vyskupai?... Keistai neįprasta — visas miestas įgavęs pasaulietiškai dvasišką atspalvį.

Susiradus viešbutyje kambarį, tuoj skubu apžiūrėti miestą. Visa laimė, kad kur bevažiuotum, visur laukiami turistai, todėl ir čia netrūksta kelionės biurų. Bet daugumas maršrutų jau sustabdyta, nes prasidėjęs rudens sezonas. Todėl turiu pasitenkinti tik paprastu miesto apžiūrėjimu autobusu. Nuostabu, bet autobusas pilnutėlis žmonių! Saulė spirgina pro langus ir stiklinį stogą, o kai sustojam — atrodo, uždusi, taip karšta.

Gal todėl, bet Seattle man didelio įspūdžio nepadaro: pastatai tokie, kaip ir kituose miestuose, gatvės kalnuotos ir rangytos, o susisiekimo problema ir čia komplikuota. Bet viską atperka vietovė, kurioje tas miestas atsirado.

Seattle pradėjo kurtis apie 10 akrų plotą, kuris buvo paskirtas universiteto statybai. Ilgainiui čia tiek apsistatė namų, kad universitetui veik neliko vietos ir jį teko perkelti į kitą vietą — užmiestį. Bet ir dabar tik 10 akrų skaitosi universiteto nuosavybė ir vadinasi University Plaza.

Žiūrim į senus ir naujus namus, IBM kolonų pastatą, pravažiuojam "kiniečių miestą" ir atsiduriam ant kelio pagal ežerą.

Kelias vingiuojasi tarp medžių, kuriuose skęsta namai apsodinti gėlių darželiais, o kitam krašte matyti mėlynas vanduo, kuriame kyšo laivų stiebai ir burės.

Užsikariam kalnuota gatve į kranto viršūnę ir, atrodo, stačia galva nugarmėsim į besileidžiančią pakalnę. Važiuojam pro parkelius, kuriuose ant suolelių sėdi žmonės, o tolumoje matome per vandenį ištįsusį "plaukiojantį" tiltą. Jų čia net trys. Tai kažkas naujo tiltų konstrukcijoj ir jų Amerikoje tik keli yra.

Skubėti čia nėra kaip, nes susisiekimo šviesos kontroliuojamos elektroniniu būdu, jų daug ir vistiek prie raudonos reikia sustoti ir laukti.

Pravažiuojam stadioną, kuriame yra 55.000 vietų ir kuris dabar iš visų pusių apsuptas mašinų jūra, nes vyksta rungtynės. Skubam toliau, kad tai jūrai pajudėjus nepaskęstumėm.

Vingiuotomis gatvėmis pervažiuojam Washington universiteto rajoną, kuriame alėjos, fontanai. Kadangi statyba čia vyksta lygiai taip sparčiai kaip ir kituose miestuose, trūksta žemės ploto ir todėl, universiteto rajoną plečiant, teko užpilti dalį ežero, kad būtų vietos naujiems pastatams.

Turbūt būtų sunku rasti kitą tokį rojų, kokį čia turi mėgstą žuvauti. Tiek upių, ežerų! Ištisus metus čia yra ką gaudyti.

— Blogiau, kai reikia sugautą žuvį valgyti, nes nėra kur dėti, — sako šoferis, kuris nemėgsta žuvies. — Kaimynui nepasiūlysi, jis irgi žvejotojas!

Važiuojam pro namą, kurio antro aukšto langus žmogus plauna stovėdamas kieme: prisitaisęs prie šliaukos vamzdį, purškia vandenį į langus ir švilpauja; smarki srovė ir didžiausią purvą nuplauna! Geras išradimas.

Pro atvirą autobuso langą maloniai gaivinamės vėjeliu nuo ežero pusės ir klausomės kaip kudakina vištos — tikrai, čia pat, mieste!

Gal ir apsimoka čia gyventi. Turint namą, už jo vertės kiekvieną tūkstantį reikia mokėti tik po $9.00 mokesčių į metus. Ar ne juokai!?

Sukam aplinkui, skersai ir išilgai, iki po poros valandų, suplukę, sukaitę, iškratyti (bent tie, kurie kaip aš, sėdėjom autobuso gale) sustojom prie viešbučio.

Bet aš dar noriu paplaukti laivu, apie kurį jau anksčiau girdėjau. Šoferis toks geras, kad tuo pačiu autobusu nuveža mane iki uosto.

Prieplauka — lyg geležinkelio stotis, tik toks skirtumas, kad geležinkelio stotis, į kurią buvau užsukus iš smalsumo, tuščia, nė gyvos dūšios milžininkoje salėje, o čia — knibžda gyvenimas: žmonių pilna laukiamojoj salėj, kavinėj, krautuvėlėse, restorane ir visur kitur.

O ir laivas ne paprastas — garlaivis! Priplaukęs krantinę, lyg slibinas iškiša liežuvį, per kurį, kaip per tiltą, išrieda kelios mašinos. Mes, visa žmonių minia, laiptais lipam į viršų. O čia gali vaikščioti, gerti prie baro kavą su bulkute, ar sėdėti garlaivio "nosyje" ir žiūrėti pro stiklą į aplinkui skraidančias žuvėdras.

Nė nepajuntu, kaip pajudam; tik staiga sustaugia sirena nesvietišku balsu, ir mes jau skrodžiam putojantį vandenį. Vanduo tyška smulkiu lietumi, o žuvėdros nardo tarp bangų, lyg erzina ir klykia.

Plaukiam vandens keliais, kurie nužymėti ženklais. Laikas nuo laiko orą perskrodžia tas pats sirenos staugimas, bet tai turbūt tik dėl įspūdžio, negi dėl tų mažyčių laivelių, kurie kaip šipuliukai plaukioja pakrantėmis.

Nežinau kur plaukiam, ir man visai nesvarbu. Gražu žiūrėti į dangų, vandenį, jausti po kojomis didelį, lengvai virpantį laivo kūną ir paskęsti romantiškoje nuotaikoje.

Abiejuose šonuose krantai, lyg atskiros salos, kurios tai susilieja viena su kita kažkur tolumoje, tai, lyg susipykusios, atsibarikaduoja aukštais krantais. Kaikuriose jų gyvena žmonės, jų namai lyg kabo ant krantų, o prie kiekvieno jų laivelis. Tik tuo būdu ir įmanoma susisiekti su žemynu. O gal kitoj saloj draugai gyvena, pas kuriuos pėsčias irgi nenueisi!

Mėlyna ir žalia — tai pagrindinės spalvos aplinkui. Nuostabiai gražu! Darosi net ilgu, kad tuo grožiu gali tik laikinai pasigėrėti, gal niekad daugiau ...

Kelionė ten ir atgal trunka porą valandų. Kai pasiekiam Seattle prieplauką, jau vakaras. Kiek nejauku eiti tamsia pakrante, apstatyta medinėmis krautuvėlėmis, restoranėliais, užkandinėmis, kurios betgi uždarytos, nes šeštadienio vakaras. O oras persisunkęs žuvies kvapu ...

Bet įdomiausia Seattle vieta, tai 1962 metais čia vykusios parodos likučiai: paviljonai, salės, scenos platformos su kolonų pertvaromis, muziejai, o tarp jų medžių alėjos, gėlių lysvės, fontanai, suoliukai, o pačiam centre — "Space needle". Tai didžiulis bokštas, kainavęs 4½ mil. dolerių, į kurį reikia pasikelti stikliniu keltuvu. Pirmame sustojime — observacijos bokštas, kurį juosia atviras balkonas. Miestas, išsiplėtojęs iki paties horizonto, matosi kaip ant delno, o šone — vandens mėlynė slepiasi tarp kalnų.

Antrame sustojime — restoranas. Nors vienai kiek ir nejauku, bet dažniausiai žmonės nė dėmesio į tave nekreipia, jei tik negalvoji apie juos! Atsisėdu prie vieno staliuko, kuris, kaip ir visi kiti, atsuktas į langą. Visas restoranas lyg milžiniškas stiklinis kupolas. Žiūriu į kažkur tolumoje, apačioje išsidraikiusį miestą ir... atrodo, viskas sukasi! Prisimerkiu, vėl atsimerkiu — vistiek sukasi. Darosi lyg nesmagu, bet... žmonės sėdi ramūs, šnekučiuojasi, juokiasi! Dar žiūriu — tikrai sukasi! Ir šį kartą supratau, kad turi suktis, nes taip įtaisyta. Sukasi visas milžiniškas stiklo kupolas ir aš jame! Vaizdai pamažu keičiasi, lyg ekrane, tik toks skirtumas, kad ne vaizdai juda, bet pats judi.

Užsisakau kažkokią žuvies mišrainę. Atneša veik visą jūros dugno gyvuniją, suslapstytą geltonuose ryžiuose: vienam kampe kyšo vėželiai — balti, juodom akim ir metriniais ūsais, kitam — austrės (tik negyvos), o tarpuose, jau daugiau pažįstami, šrimpsai. Pamažu meškerioju vieną po kito tuos sutvėrimus, bet ypatingo apetito nėra.

Padavėja atneša aukštą degantį fakilą ir pastato ant stalo. Ką su juo daryti? — Tai turi būti "space needle" kokteilis!

Viršui degančią žvakę nuėmus, lieka bokšto, kuriame sėdžiu, formos taurė, iš kurios per šiaudelį sriubčioju "dievišką" gėrimą ir jaučiuosi jei ne danguje, tai pakely į jį.

Vaizdai tuo tarpu keičiasi — lempomis nusagstyta žemė virsta vandens juosta, kalnų virtinėmis, o virš visko sukasi žvaigždėtas dangus, kuriame atpažįstu Grigo ratus. Tie patys Grigo ratai, į kuriuos žiūrėdavau Šiaulių parke pro iškarpytus kaštanų lapus. Dangus tas pats, tik žemė ne ta pati!

Taip apžiūrėjau Seattle iš viršaus ir iš apačios. Gražus tai miestas, bet tik savo gamta, kuri gal dar gražesnė būtų be tų visu miesto pastatų. Gal reikėtų palikti tik "space needle" su apie savo ašį besisukančiu restoranu, kuriame jauties arčiau dangaus ir Grigo ratų, primenančių toli pasilikusią praeitį.

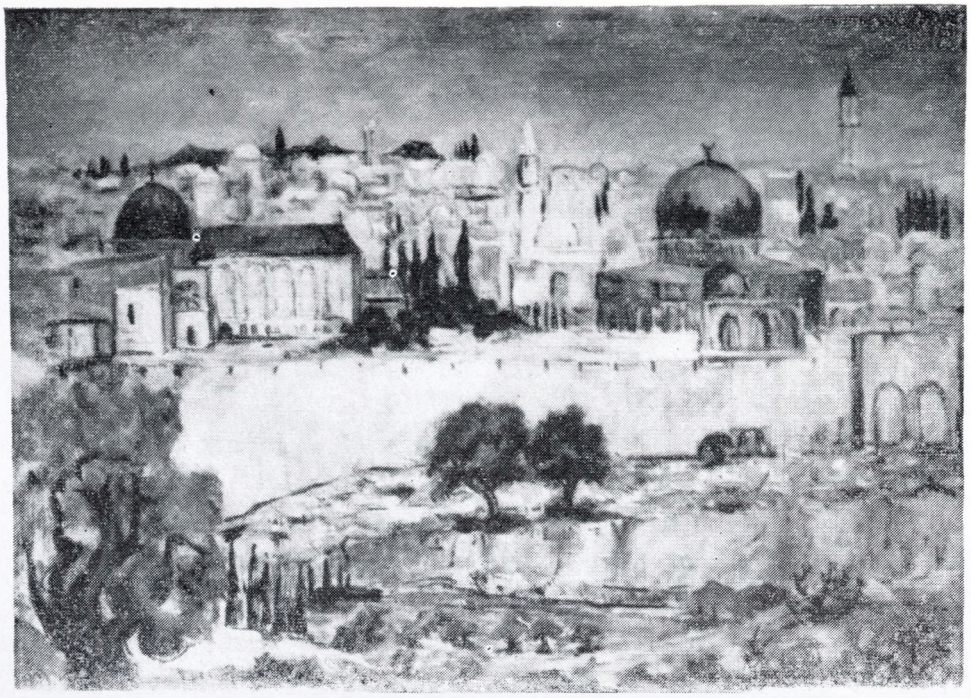

A. VITKAUSKAITĖ-MERKER SENOJI JERUZALĖ

KATALIKIŲ MOTERŲ KONGRESAS ROMOJE

ANGELIKA SUNGAILIENĖ

Šių metų spalio mėn. 4-7 d.d. Romoje viso pasaulio katalikiškų organizacijų atstovės susirinko apsvarstyti ir pergalvoti moters misijos II Vatikano santarybos nutarimų šviesoje: padėti moteriai išpildyti savo pašaukimą santykyje su pačia savimi, su šeima, Bažnyčia ir su visa žmonija.

Šiandien pasaulis rieda kažkur bauginančiu greitumu: keliasi naujos tautos, juda nusistovėjusių tradicijų ir papročių pamatai, didėja praraja tarp turtuolių ir vargšų, plinta ateizmas. Tai yra ryškūs laiko ženklai, kuriems negali likti abejingas sąmoningai galvojąs žmogus. Jie liečia ir moterį, kuri nenori likti pasyvi pakelės stebėtoja, bet eiti drauge su gyvenimu ir duoti įvykiams krikščioniškus bruožus.

Kongreso tema "Moteris — naujosios žmonijos formuotoja", be jokių išsisukinėjimų parodo, ko šių dienų pasaulis iš moters laukia. Dalyvavo virš 500 atstovių iš 59 kraštų.

Kongresą atidarė W. U. C. W. O. (The World Union of Catholic Women's Organizations) pirmininkė Maria del Pilar Bellosillo, (Isp.), kviesdama visas dirbti krikščioniško dialogo dvasioje, kad skirtingos kultūros dalyves praturtintų, praplečiant jų akiratį ir patyrimą.

Unijos dvasios vadas kun. Jean Frisqe, (Belg.) savo dogmatinėje paskaitoje "Dialogas pasaulvje ir Bažnyčioje šiandien" kalbėjo: "vartoti žodį dialogas šiandien labai priimta, tačiau, kuric iš mūsų supranta, ką ištikrųjų tas žodis reiškia? Geriau jo visai nevartoti, nekaip iškraipyti ar pajungti tam, kad jis atstovautų tik mūsų pačių galvojimą. Tikrasis dialogas tai išėjimas iš paties savęs, atsisakymas savo siaurų, ribotų nusistatymų, sutikimas kito žmogaus su atvira širdimi, mintimis ir ausimis. Negali būti dviveidiškų pretenzijų ir mėginimo primesti savo galvojimą ar teisti kitą pagal savo lygį.

Dialogas tai tikrojo humaniškumo nepamainomas kertinis akmuo, gražiausia žmogaus aspiracija harmonijai ir sugyvenimui. Jį įgyvendinti — reiškia pradėti nuo savęs, o tai yra vienas sunkiausių žingsnių.

Žmonės nori išrišti politines, socialines problemas, kurios vargina visą žmoniją, tačiau jokia grupė negali to padaryti pati viena. Sprendimą galima rasti tik bendru susitarimu, kuris pagrįstas gilia pagarba ir atsižvelgimu.

Kodėl dialogo įgyvendinimas ypatingai liečia mus? Atsakymas glūdi Kristuje. Jis mylėjo žmogų tokį, koks jis yra, be sąlygų, be išskaičiavimo ir iš meilės žmogui paaukojo save. Mums, suprantantiems šitos meilės ir aukos dydį, neturėtų būti sunku pradėti šalinti tas dirbtines sienas, kuriomis šiandien yra apsitvėrę rasės, tautos, bendruomenės ir paskiri žmonės.

Pasaulinė Katalikių Moterų organizacija, jungianti įvairių rasių ir tautų moteris, turi gerą išeities tašką ir dirvą šiam dialogui įgyvendinti. Atsipalaidavusios nuo kompleksų ir nusivylimų, jos gali duoti žmonijai geriausio, kas tik žmogaus sieloje glūdi.

Bernadette Aumont pritaikomosios psichologijos paskaitoje "Knowing How To Be" pabrėžė, kad gyvenimo pasisekimo paslaptis glūdi žinojime kaip būti, kaip išreikšti save, kaip pasiekti (how to communicate) kitą žmogų. Nebūtinai mokslinis pasiruošimas ar profesija išugdo išbalansuotą charakterį. Net ir mažo išsilavinimo moteris gali sugebėti išreikšti save, neleisti

užslopinti savęs įsikalbėtoms kliūtims, kartodama: "aš negaliu, aš nesugebu, aš neturiu laiko". Todėl ir rei kalingos organizacijos, kaip vienas iš pasireiškimo būdų, kur moteris gali veikti, gali pasireikšti, pajun ta savo svarbą, išgirsta kitų pripažinimą. O kitų pri pažinimas kiekvienam asmeniui yra labai svarbus ir reikalingas momentas, nes jis patvirtina mūsų pačią egzistenciją, jis mus iškelia, paskatina. Be šio pripa žinimo, pasireiškiančio vienokia ar kitokia forma, me gyventi nenorėtumėm.

Mūsų santykiai su kitais daugumoje priklauso nuo santykio su pačia savimi. Jei sugebam išreikšti save jeigu esam savimi patenkintos, jei pajėgiam gyvent taikoje su pačia savimi — neturėsim kartumo kitiems mokėsim gyventi taikoje su savo aplinka ir su pasau liu. Skamba paradoksiškai, bet, kas nemėgsta kitų tas nemėgsta nei pats savęs. Visų pozityvių darbų ir įnašų pradžia yra išbalansuota, pilnai įsijungusi as menybė.

Dr. Lillian O'Connor (U. S. A.) paskaitoje "Mo teris šiandien" kalbėjo: psichologai, rašytojai, socio logai, psichiatrai yra prirašę ištisas lentynas knygų apie moterį: apie jos prigimtį, charakterį, troškimus problemas, pašaukimą, pareigas. Ypatingai pareigas Šitoje srityje jie visi yra autoritetai. Tačiau kada mo teris nori pasisakyti už šeimos ribų, viešaisiais ar ne ją pačią liečiančiais klausimais — jos nuomonė nerei kalinga. Yra geriau už ją žinančių. Ir taip pusė žmo nijos yra traktuojama kaip antraeiliai žmonės. Kalto dėl to dalinai ir pačios moterys ir atgyvenę sociali niai papročiai; tačiau tas priežastis reikia studijuot ir stengtis — vieną kartą visam laikui — pašalinti. Di džiųjų organizacijų uždavinys yra padėti moteriai su prasti savo pačios potencialą ir apspręsti teises."

Po pagrindinių paskaitų vyko diskusijos šiomis te momis: dialogas šeimoje; dialogas socialiniame gyve nime; dialogas Bažnyčioje. Į visas sekcijas suspėti nebuvo įmanoma, todėl teko pasirinkti. Šeimos sekci joje ryškiai iškilo pasisakymai, kad šeimos dydį turėtų teisę apspręsti patys tėvai. Taip pat buvo užakcentuo tas co-edukacijos klausimas: iš mažų dienų berniukus ir mergaites auklėti drauge, kad paaugus nereikėtų žiūrėti vieniems į kitus kaip į keistus padarus: vyras ir moteris vieno Kūrėjo sutverti ir tame pačiame pa saulyje skirti gyventi. Gal ir gyvenime mažiau susi kirtimų pasitaikytų, jei nuo pat pradžios būtų pa brėžiama vyro ir moters lygybė. Azijos, o ypatingai kai kurių Afrikos kraštų atstovės šiose diskusijose be veik nepasisakė. Paklaustos, kodėl jos tyli, atsakė, kad jų kraštuose moteris pirmiausia turi išsikovoti teisę vyro akivaizdoje valgyti; kad būtų traktuojama kaip žmogus, o ne įrankis darbui; kad būtų priimta vyro į eilinį pasikalbėjimą, kaip maždaug lygus indivi das. Tik tada jos galėsią pradėti dalyvauti tokios rū šies diskusijose, kaip vakarietiškos kultūros kraštų moterys.

Tokiais momentais ypatingai išryškėja pasaulinių kongresų svarba ir reikalingumas, kur gali pasireikšti įvairios nuomonės, kur jas galima palyginti, iš jų pa simokinti, ypatingai aukštai civilizuotų kraštų atsto vams. Pasaulis nori taikos, sugyvenimo, tačiau ar jis įmanomas, kada vienam krašte dėl pertekliaus einama į krastutinumus, kitam dėl laisvės, lygybės ar duonos stokos žmogus nelaikomas žmogumi.

Lietuves kongrese atstovavo p. Genovaitė Kaneb, (Amerikos Lietuvių Romos Katalikių Moterų Sąjunga); Birutė Venskuvienė, (Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinė Sąjunga); Angelika Sungailienė, (Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija) ir L. K. M. O. Pasaulinės Sąjungos dvasios vadas prel. J. Balkūnas.

Atidarymo iškilmėse B. Venskuvienė buvo pa kviesta pasakyti trumpą žodį ir paprašyti susikaupimo minutės Tyliosios Bažnyčios vardu. G. Kaneb sekre toriavo Bažnyčios dialogo sekcijoje. Per tautų pasiro dymų vakarą A. Sungailienė pristatė Sibiro lietuvaičių maldaknygę "Marija, Gelbėk Mus", papasakodama jos atsiradimo istoriją. Po šios programos lietuvaitės išda lino svečiams ir dalyvėms 60 tų maldaknygių anglų ir prancūzų kalbomis. Susidomėjimas šia knyga buvo toks didelis, kad būtų buvę galima išdalinti daug daugiau.

Uždarymo dieną prel. J. Balkūnas laikė šv. Mišias už Kenčiančią Bažnyčią. Pamoksle vaizdžiai nušvie tė Lietuvos ir kitų pavergtų valstybių tragišką pa dėtį ir tikėjimo persekiojimą.

Visuose svarbesniuose kongreso įvykiuose lietuvai tės dalyvavo apsirengusios tautiniais drabužiais, kurie sukėlė didelį susidomėjimą ir pasigėrėjimą kitataučių tarpe. Buvo ir daugiau moterų savo tradiciniais rū bais: iš Kongo, Cameroon, Gabon, Nigerijos, Japoni jos, Filipinų, Indijos ir kitų kraštų. Jos visos atrodė spalvotai ir egzotiškai. Tačiau iš baltųjų moterų tau tinius drabužius dėvėjo tik lietuvaitės ir vieną kartą ukrainietės. "Iš kur jūs? Koki gražūs! Koki elegantiš ki!" be paliovos užkalbindavo.

Negalima nepaminėti šito ir kitų pasaulinių kon gresų reikšmės lietuviams tremtyje. Puslapius būtų galima prirašyti, kiek kartų teko aiškinti žmonėms iš tolimiausių kraštų apie tikrąją padėtį ir tikėjimo per sekiojimą Lietuvoje. Nustebdavo ne vienas, kad ten vaikams mokyklose ateizmas brukamas tiesioginiais ir pridangstytais būdais, kad tėvai neturi teisės ir bijo auklėti vaikus krikščioniškoje pasaulėžiūroje, kad baž nyčios yra pustuštės ne dėl žmonių indiferentiškumo, bet dėl persekiojimo ir bausmių.

Daug daugiau pastangų turėtumėm skirti išėjimui į tarptautinius judėjimus. Pasaulio nuotaikos žymiai pasikeitė per paskutinius dešimtmečius ir jaunoji kar ta nelabai supranta, kas ištikrųjų dėjosi 1940 metais. Mes, kurie esam gyvi tautų naikinimo liudininkai, daug galim papasakoti jaunam, ieškančiam gyvenimo ir galvojimo krypties jaunuoliui ar bekylančių jaunų valstybių atstovams.

• MOTERYS PASAULYJE

Akt. Z. Arlauskaitė atšventė 60 metų scenos darbo jubiliejų. Ta proga Detroito dramos mėgėjų sambūris surengė iškilmingą minėjimą. Scenos mene pradėjo reikštis nuo 1907 metų. Ilgus metus buvo Kauno valst. teatro aktorė. Išeivijoje suorganizavo dramos mėgėjų grupę, kuriai iki šiol vadovauja.

Dail. E. Urbaitytės tapybos kūrinių paroda įvyko Čikagoje Čiurlionio galerijoje.

L. M. Socialinės Globos D-ja gražiai veikia Sydnėjuje, Australijoje. Rengdamos įvairius pobūvius ir kultūrinius parengimus surenka nemažai pinigų, kurie yra paskirstomi įvairiems karitatyviniams reikalams: globojamos nelaimėn patekusios šeimos, rūpinamasi laidotuvėmis ir paminklų pastatymais pavienių žmonių, kas mėnesį aplankomi visi psichiniai ir chroniški ligoniai ir t.t. Dabar draugijai vadovauja p. **O. Baužienė.**

Muz. G. Gudauskienė paruošė savo komponuotų dainų rinkinį, kuris greitu laiku išeis iš spaudos. Taip pat ji ruošia programą įvairiems koncertams, kurie įvyks Los Angeles.

Dr. E. Tumienė, Kalifornijos valst. kolegijos profesorė, dalyvavo Filologų Draugijos suvažiavime Vancouveryje Kanadoje, kur skaitė paskaitą apie Kristijoną Donelaitį.

G. Krivickienė paruošė knygą "Vilnius lietuvių liaudies dainose", kurioje yra pridėtas įvadas ir dainų santvarka anglų kalboje. Lietuvių kalbą peržiūrėjo ir tarmiškų žodžių paaiškinimus paruošė **dr. P. Skardžius.**

M. Radzevičiūtė-Kolom yra Illinois gubernatoriaus sekretorė ir jo rezidencijos Springfielde direktorė. Jos tėvai yra kilę nuo Alytaus, o pati nors gimusi J.A.V. dar moka gražiai lietuviškai kalbėti.

Nilda Sklerevičiūtė yra žinoma sportininkė-krepšininkė Argentinoje. Ji priklauso Buenos Aires klūbui Boca, kuris pirmauja krašto sporto gyvenime.

Lietuviška eglutė buvo paruošta Čicagos Mokslo ir Pramonės muziejuje. Kaip ir kiekvienais metais buvo demonstruojami lietuviški šiaudiniai eglutės papuošalai ir atlikta programa.

Raš. M. Aukštaitė paruošė ir išleido didelį poezijos rinkinį "Rožių vasara".

"GINTARĖLIŲ" VAKARAS TORONTE, P. G. BALČIŪNIENĖ IR P. I. ŽEMAITIENĖ PASITINKA SVEČIUS.

R. Raslavičienė iš Čikagos šią vasarą lankėsi Aliaskoje.

Dail. Laniauskas (kairėje) su p. **K. Bradūniene** ir **S. Balzaku** jr. po parodos atidarymo Čikagos Liet. Kultūros muziejuje.

Ottawos tautinių šokių grupė "Žilvytis" po pasirodymo Kanados šimtmečio proga su Otawos miesto grožio karalaite ir programos vedėju. Grupė vadovaujama Nijolės Ščepanavičiūtės dažnai pasirodo per lieutvių parengimus Ottawoje. Gruodžio mėnesį dalyvaus tautinių grupių festivalyje Kanados šimtmečio minėjimo užbaigime.

Jaunimas dalyvavęs "Gintarėlių" vakaro programoje iš k.: J. Simanaitytė, A. Puteris, J. Urbonaitė, A. Jusukonis, L. Gustainytė, A. Stirbys, A. Girdvainis, R. Baltaduonytė, A. Paškauskas, R. Urbonaitė, J. Lasys, R. Puniškaitė, J. Vaškevičius, A. Danaitytė, A. Gonta, B. Dilkutė.

Lietuvių Delegacija Pasauliniame Katalikių Moterų kongrese Romoje, iš kairės: A. Šungailienė Kanados L. K. M. D-jos centro valdybos atstovė, U. Rastenienė Chicagos Mot. S-gos garbės narė, G. Kenneb Mot. S-gos atstovė prie PLKOS, M. Mineiko Mot. S-gos atstovė, B. Venskuvienė PLKOS centro valdybos įgaliotinė tarptautiniams ryšiams.

Dr. Jadvygos Rimšaitės mokslinį veikalą "Studijos apie uolas sudarančius žėručius" anglų kalba išleido Kanados Geologinė Tarnyba Ottawoje (Geological Survey of Canada). Dr. J. Rimšaitės geologinių studijų yra atspausdinta amerikiečių, vokiečių ir Indijos moksliniuose žurnaluose. Ji yra dalyvavusi su savo referatais eilėje tarptautinių geologų kongresų. Dr. J. Rimšaitė taip pat dalyvauja Ottawos lietuvių veikloje. Ji yra suruošusi keletą pranešimų jaunimui, filmais ir skaidrėmis demonstruodama savo aplankytus kraštus.

Prof. Dr. A. Šidlauskaitės nuotrauką ir ilgą pasikalbėjimą su ja patalpino Ottawos dienraštis "The Ottawa Citizen" 1967 metų spalio 7 dieną. Aprašo kaip dr. Šidlauskaitės pastangomis Ottawos Universiteto vaikų problemų studijų centras labai išsiplėtė. Profesorė taip pat turi savo žinioje ir baigusių psichologiją studentų, kurie gilina savo žinias ir ruošiasi savo specialybei. Ateityje numatoma centrą dar daugiau išplėsti ir 1969 m. žada persikelti į naujas daug didesnes patalpas.

Gintarėlių Vakaras

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija Toronte š.m. spalio mėn. 28 d. surengė "Gintarėlių Vakarą". Tai pirmas tokios rūšies balius Toronte, kurio metu buvo svečiams pristatyta būrelis jaunimo: 8 mergaitės ir 8 berniukai, lanką paskutiniąsias gimnazijos klases. Visi jie aktyviai įsijungę į lietuvišką veiklą. Mergaitės pačios atliko programą: deklamavo, (R. Baltaduonytė), skambino pianinu, (A. Danaitytė), o kitos padainavo kelias liaudies dainas.

Jaunuolius pristatė C. V. Pirmininkė dr. O. Gustainienė, o mergaitėm gėlėles prisegė p. G. Balčiūnienė. Balius praėjo iškilmingoje ir malonioje nuotaikoje.

Šitas Kat. Moterų žingsnis turėtų būti tęsiamas kas metai, nes iškelti savo tarpe mūsų lietuviškai sąmoningą jaunimą tokiojo formoje yra ne tik reikalingas, bet ir malonus įvykis. Iniciatorių, nepabūgusių darbo, triūso ir nenaudingų kalbų, pastangos labai sveikintinos.

K. L. K. Moterų dr-jos, Prisikėlimo par. sk. Toronte gruodžio 8-10 d. suruošė uždaras rekolekcijas abiejų Toronto parapijų moterims. Jas vedė iš Čikagos atvykęs, tėvas Vaišnys S. J. Rekolekcijos vyko Toronto priemiestyje, specialiuose moderniškuose rekolekcijų namuose, gražioj ir ramioj aplinkoj.

Dirbame ir gyvename tarp miesto triukšmo ir net vulgarumo, gyvename sūkuryje įvairių problemų, esame traukcmos įvairiomis kryptimis mūsų reikalų ir santykių su įvairiais žmonėmis. Tas triukšmas, fizinės pastangos ir rūpesčiai dažnai atima galimybę susikaupti ir realiai, ramiai pagalvoti. Reikalingi ir būtini yra momentai tylos, atsipalaidavimo ir rimto žvilgsnio į save. O tai yra įmanoma tik uždarų rekolekcijų metu.

Rekolekcijų svarbą moterys suprato, nes jose dalyvavo gražus ju būrys. **Z. D.**

D. Kuprionytė-Ankaitienė, medicinos technologė, persikėlė į Los Angeles, kur dirbs ligoninių tyrimų laboratorijose.

Tarptautinio moterų kongreso Romoje dalyviai, iš kairės: Mrs. G. Kaneb, Mr. K. Kaneb, B. Venckuvienė, prel. V. Mincevičius, prel. J. Balkūnas, ir A. Sungailienė

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS VEIKLA

Gražina Krivickienė

Lietuvė moteris nuo senų laikų budėjo šeimos ir lietuvybės sargyboje. Tačiau pirmoji lietuvių moterų draugija buvo įsteigta slaptai, Vilniuje, 1905 metais, pavadinta — Lietuvių Moterų Susivienijimas, kurio tikslas buvo atgauti Lietuvos valstybinę nepriklausomybę ir kovoti už žmogaus teisių pripažinimą moterims. 1907 metais, buvo sušauktas pirmasis moterų suvažiavimas Kaune, davęs pradžią Lietuvių Katalikių Moterų Draugijai. Po to pradėjo steigtis ir daugiau moterų organizacijų. Moterų veikla ypatingai išsiplėtė nepriklausomos Lietuvos laikais.

Rusų komunistams užgrobus Lietuvą, lietuvės tremtinės Europoje, 1947 metais Dr. Marijos Žilinskienės iniciatyva įkūrė Lietuvių Moterų Klūbų Federaciją (tada pavadintą Lietuvių Moterų Taryba). Sekanti jos pirmininkė buvo teisininkė Birutė Novickienė, trečioji, prieš pusantrų metų amžinybėn pasitraukusi — Ligija Bieliukienė, o dabartinė pirmininkė yra Lietuvos operos solistė Vincė Leskaitienė-Jonuškaitė. Kiekviena iš šių moterų yra išvariusi gilias vagas lietuvių moterų veikloje bei Lietuvos problemų kėlimu svetimtaučių tarpe. Jų darbus remia nemažas skaičius pasišventusių tam darbui moterų.

Į Lietuvių Moterų Klūbų Federaciją įeina visa eilė Lietuvių Moterų Klūbų esančių laisvame pasaulyje: Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Anglijoje, Argentinoje, Australijoje, Brazilijoje, Italijoje, Kanadoje, Kolumbijoje, Prancūzijoje, Urugvajuje, Venecueloje ir Vak. Vokietijoje. Pati Federacija įeina į didžiulę moterų organizaciją turinčią virš vienuolikos milijonų narių įvairiose pasaulio dalyse — General Federation of Women's Clubs. Ši pastaroji organizacija, tris kartus į metus išleidžia buletenį: "International Clubs News Bulletin". (Redakcijos ir vyriausios būstinės adresas: 1734 "N" str. N. W. Washington D. C. 20036. Prenumerata metams 75 centai). Š. m. birželio mėnesio laidoje, tarptautinių klūbų veiklos apžvalgoje "Lietuva tremtyje" skyriuje, daug vietos skirta lietuviams paminėti. Čia pastebėta, kad Ligijai Bieliukienei mirus, jos pareigas perėmė Vincė Leskaitienė; ten pat duota ir jos gyvenimo biografinių žinių. Toliau seka žinios iš Lietuvių Moterų Klūbų ir Pabaltijo Moterų Tarybos veiklos (lietuves atstovauja Galė Žilionienė), išvardinant klūbų pirmininkes New Yorke, Washington D.C., New Havene, Anglijoje, Vokietijoje. Biuletenyje paminėta ,kad Lietuvių Religinio Meno parodoje New Yorke, su savo darbais dalyvavo 23 dailininkai, o gražus V. K. Jonyno paveikslas buvęs dovanotas Federacijos loterijai; kad Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas Dr. K. J. Valiūnas besilankydamas Pietų Amerikoje, Lietuvių Jaunimo Kongrese, pasveikino ir Lotynų Amerikoje esančius Moterų Klūbus; kad Laima Šileikytė buvo išrinkta "Outstanding Woman of America". Be to trijose didelėse nuotraukose randame eilę mūsų moterų veikėjų bei žymių vyrų nuotraukų.

Iš kairės į dešinę, ponios: **John F. Cloutman,** General Federation of Women's Club Programų Direktorė ir Reikalų Vedėja; **Bronė Tautvilienė,** Wachingtono Lietuvių Moterų Klubo Pirmininkė, **E. D. Pearce,** General Federation of Women's Club Pirmininkė; **Vincė Leskaitienė,** Lietuvių Moterų Klubų Federacijos Pirmininkė, **Gražina Krivickienė** korespondentė.

Lietuvių Moterų Klūbų Federacijos dvidešimtmečio proga, GFWC pirmininkės ponios E. D. Pearce pakviesta, ponia Vincė Leskaitienė buvo atvykusi į Washingtoną ir lankėsi vyriausioje klūbo būstinėje, lydima Washingtono Lietuvių Moterų Klūbo pirmininkės Bronės Tautvilienės ir korespondentės Gražinos Krivickienės. Pusantros valandos trukusiame pasitarime su ponia D. E. Pearce (jos pirmininkavimo kadencija baigias 1976) ir Programų Direktore bei Reikalų vedėja ponia John F. Cloutman, buvo aptariami įvairūs moterų veiklos reikalai, pasidalinta įspūdžiais iš šiais metais buvusios 76-os GFWC konvencijos San Francisco kuriame dalyvavo delegatės V. Leskaitienė ir G. Žilionienė, ir viešnia A. Kudirkienė. Be to buvo aprodytos puošnios šios organizacijos patalpos ir brangios dovanos gautos iš įvairių klūbų ir pavienių asmenų, kurių tarpe malonu buvo pamatyti Chicagos Lietuvių Moterų Klūbo dovaną — krikštolinį žerandelį, a.a. Ligijos Bieliukienės prisiminimui įamžinti, kuris pavadintas "Ligia's Lights". Reik pastebėti, kad p. Bieliukienė šios didelės organizacijos buvo aukštai vertinama ir mylima kaip žmogus ir veikėja.

Ponia Leskaitienė atvažiavusi į Washingtoną apdovanojo ne tiktai GF WC biblioteką ir pirmininkę knygomis: Guerilla Warfare on the Amber Coast, bet taip pas Smithsonian Muziejaus Tautybių skyrių dovanodama jam savo seną lietuvių moterų tautinį drabužį su dviem eilėm gintarinių karolių. Viena gintarų eilė yra ponios Valiūnienės dovanota. Tuobūdu gausūs Washingtono lankytojai turistai (apie septyni milijonai per metus), galės pamatyti ir sužinoti, kad Amerikos tautybių skaičiuje yra ir lietuvių. Gal nevienas lankytojas pasidomaus kur toji Lietuva yra ir kokia jos būklė.

Be to, ginant lietuvių tautinius ir lietuvės moters interesus, ponia Leskaitienė, Lietuvių Moterų Klubų Federacijos vardu įteikė poniai Mara Radic "Social, Humanitarian and Cultural Third Committee" pirmininkei protestą liečiantį Sovietų delegatės Diržinskaitės-Plyushenko kalbėjusios š. m. spalių mėn. 2 dieną Jungtinėse Tautose penkioliktosios Sovietų Lietuvos Respublikos vardu, neteisingai nušviečiant tiek nepriklausomos Lietuvos tiek ir lietuvės moters padėtį ir teises. Savo rašte ponia Leskaitienė argumentuotai atrėmė diskriminuojančius komunistės pareiškimus liečiančius nepriklausomos Lietuvos gyvenimą, nurodydama taip pat įvairius moterų atsiekimus kultūriniame, visuomeniniame ir politiniame nepriklausomos Lietuvos gyvenime.

• BUTO ĮRENGIMAS

VEDA A. ŠARŪNIENĖ

KILIMŲ PRIEŽIŪRA IR VALYMAS

Kilimai mūsų namų dekoravime yra svarbus ir brangus objektas. Pradedant naujai dekoruoti butą ir negalint įsigyti gero, geriau palaukti, neperkant laikinio. Pakeitimui galima pakloti porą smulkių kilimėlių, kurie dabar madoje, o vėliau galima juos panaudoti kituose kambariuose. Tie smulkūs kilimėliai, pakloti prie baldų grupių, duoda vieningumo įspūdį. 27 inčų pločio sujungtos kilimo juostos yra pigesnės nei ištisas, platus kilimas. Tokio kilimo dydis gali būti lengvai pakeičiamas, pritaikimas kitiems kambariams. Sudėvėta, sutepta ar kitaip sugadinta dalis gali būti išimta ir pakeista kita. Tyrimais yra įrodyta, kad stipriausi yra nylon kilimai, vilna su 30% nylon taip pat gerai dėvisi. Antroje vietoje savo patvarumu pasižymi vilnoniai kilimai. Aišku, vieni ir kiti priklauso nuo kokybės. Gilus ir tankus siūlas (pile) duos patvaresnį kilimą. Pereinamiems kambariams patartina sukto (twist) siūlo kilimai. Suktų siūlų kilimai su neryškiu audimo raštu ne taip rodys dėmes, kaip lygūs. Kilimai austi iš blizgančių siūlų, turį blizgantį paviršių, greičiau tepsis ir susimins. susispaus. Ryškios pastelinės spalvos greičiau tepsis, o tamsios rodys įmintas pėdas, nukritusius trupinius ir kt. Jei naujas kilimas šeriasi, neišsigąskite, tai siūlų liekanos, likę kai kilimas buvo kerpamas. Jie laikui bėgant išsivalys. Kiekvienas kilimas geriau atrodys ir nešiosis, paklojus specialų patiesimą (pad).

Įsigiję gerus kilimus, aišku, norime juos gerai užlaikyti. Dėmės yra neišvengiamos, bet dauguma gali būti išvaloma su specialiais kilimų valytojais, miltelių, skysčių ar sausų putų pavidale. Kita naudinga ir paranki ki-

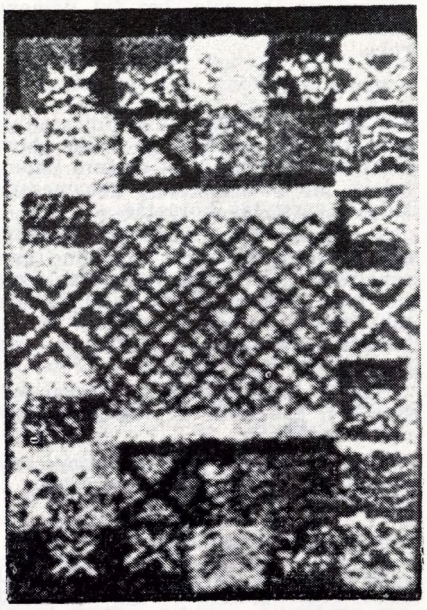

limų valymui medžiaga yra baltas actas ir amyl acetate.

Kiekviena dėmė turi būti išvaloma kaip galima greičiau, naudojant minkštą, sugeriantį skudurą ar kempinę. Vanduo irgi turi būti greitai išsausinamas, nes sudrėkusi kilimo apačia gali pradėti dažyti. Naudojant sudrėkintą kempinę, reikia pradėti valyti dėmės kraštus, einant į vidų, kad dėmė nepadidėtų. Smarkus trynimas gali kilimą sugadinti, reikia valyti palengva.

Alkoholio, minkštų gėrimų, kavos, arbatos ir vaisių sunkos dėmes valyti šaltu vandeniu sudrėkinta kempine, vėliau su detergent, sumaišius 1 arbatinį šaukštelį su puodeliu vandens. Išvalius su detergent, vėl pakartoti su vandeniu. Išvalius nusausinti su švariu skuduru.

Valant riebalų dėmes, sviestą, grietinę, žvakių vašką, paviršių nubraukti neaštriu peiliu, valyti su valymo skysčiais ar milteliais. Kaikurie milteliai turi būti įtrinami su šepečiu. Išvalius, miltelius ištraukti su dulkių siurbliu.

Naminių gyvulių dėmės: pirmiausia išvalyti su šaltu vandeniu, tada su detergent, arba ¼ puodelio acto ir kvortos vandens skiediniu. Per stiprus

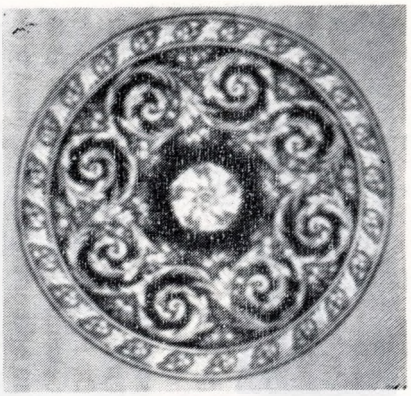

acto mišinys gali pakenkti spalvai, reikia elgtis atsargiai.

Nagų lakas nepatartina valyti su specialiu laką nuimančiu skysčiu ar tarpentinu. Geriausiai valyti su amyl acetate, kuris parduodamas vaistinėse. Užlašinti po kelis lašus ant dėmės, palikti kol lakas suminkštės, tada nuspausti, nusausinti su baltomis popierinėmis servietėlėmis. Kaikurios sintetinės medžiagos gali būti lako ar valytojo sugadintos.

Rašalo dėmės. Didesnė dalis rašalo rūšių išvaloma su vandeniu. Pirmiausia nusausinti dėmę su sugeriančia medžiaga ar popieriumi, kad dėmė neišsiplėstų. Tada atsargiai valyti drungnu vandeniu. Jei vanduo neišvalo, naudoti pieną, bet vėliau pieno dėmė turi būti išvalyta su valymo skysčiu.

Kiekvienas kilimas bent kartą savaitėje turi būti valomas su dulkių siurbliu. nes įmintos smėlio dalelės žaloja kilimo audinį. Kartą metuose kilimai turi būti profesionalų valomi namie ar atiduodant į valyklą. Kilimai gali būti perdažomi ir plaunami specialiomis mašinomis, bet geriau tą darbą palikti ekspertams.

Medinių grindų baltų vandens dėmių valymas: nuimti grindų vašką, patrinti vieno šaukštelio oxalic acid ir puodelio vandens skiediniu. Jei dėmių neišims, naudoti methyl hydrate.

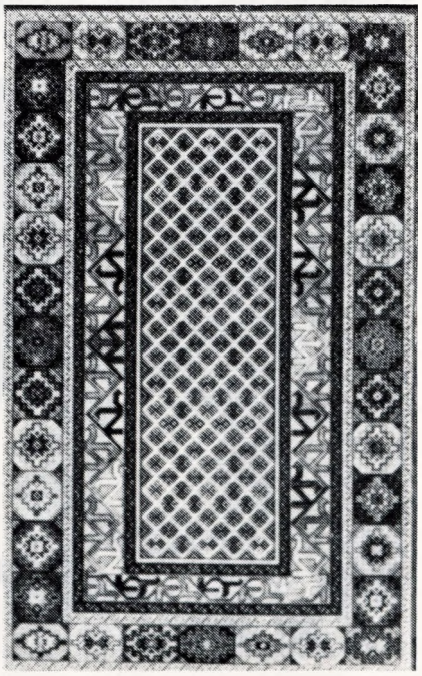

Čikagos moterys,

ponios M. Remienės vadovaujamos, surengė Toronte madų parodą.

Gražios ir simpatingos modeliuotojos, ponios: N. Manelienė, S. Olšauskienė, D. Bartkienė, V. Bartkienė, talkinamos torontiškių — A. Petrauskienės ir Ž. Baranauskaitės, paskatino gausiai susirinkusias torontiškes naujiems pasiryžimams ir darbams. Turbūt, kas antras modeliuotojų rūbas buvo jų pačių sukurtas, numegstas ar pasiūtas.

Pirmoje dalyje, komentatorei ponios J. Cijūnėlienės įmantriai eilėmis apibrėžiamos modeliuotojos, pademonstravo ištisą madų vystymosi raidą: nuo krinolinuotų bajorių iki sidabriniu erdvių būtybių. Tai buvo atlikta su skoniu ir su jumoru.

Antroje ir trečioje dalyje buvo parodyta visa eilė elegantiškų ir tikrai dėvimų rūbų. Parodą buvo itin malonu stebėti ponios virš 35. Atrodytų, šiais pamišusiais laikais viskas planuojama ir siuvama žaliam jaunimui. Bet šios parodos modeliai neturėjo amžiaus ribos. Visi rūbai buvo solidūs ir elegantiški pilna to žodžio prasme — keletas megstų eilučių, labai paprastų linijų, bet įdomių spalvų, puošnių vilnų, pritaikomų visur ir visada, keletas dramatiškų vakarinių suknelių, nematomų eilinėse krautuvėse, originalių ir turtingų, keletas megstų apsiaustų, kurie sukėlė ponių tarpe garsų entuziazmą: 'A-a-a! ir O-o-o!" Ir ne viena jų, turbūt, parėjusi namo pradėjo ieškoti seniai užmestų virbalų . . .

Sunku būtų aprašyti kiekvieną rūbą atskirai, jų buvo tiek daug ir tokių įvairių. Tokia parodą įvertinti — reikia ją pamatyti.

Mielos ponios, jei kada tos žavios čikagietės lankysis jūsų mieste., nepraleiskite progos ir būtinai aplankykite jų parodą.

Madų ir grožio pasaulis

VEDA IRENA KAIRIENĖ

• mezginiai

Suknelė, kurią galima dėvėti betkokiu laiku, betkokiu oru ir betkuriuo metų sezonu yra megsta suknelė.

Anksčiau klasišką megstą rūbą sudarė sijonas, trumpom rankovėm megstukas ir ilgom rankovėm užsegamas megstinis.

Dabar megstos medžiagos naudojamos įvairiausiems stiliams. Aukso ir sidabro siūlų megsti rūbai dėvimi vakare šalia šilko ir satino.

Megstos medžiagos yra taip praktiškos, taip visur pritaikomos, kad vargu ar kada nors jos išeis iš mados. Kelionėje megsti rūbai nepamainomi. Jie tinkamai atrodo visuose pasaulio kraštuose, kiekvienu metų laiku ir kiekvienu dienos metu. Jie tinka dėvėti mieste ir provincijoje.

Kelionėje tenka ilgai sėdėti, kaip malonu, kad po eilės valandų sėdėjimo atsikeli nesusiglamžiusi.

Kadangi megsti rūbai dabar madoje dėvėti ir vasarą, jie gaminami ne tik iš vilnos, bet ir iš sintetinių medžiagų, šilko, medvilnės ir lino.

• pabandykite...

Jei jūs jau sutrumpinote savo sijonėlį kiek beįmanoma ir visvien niekas į jus neatkreipė dėmesio baliuje, pabandykite kitą kraštutinumą — djellaba.

Tai ilgas iki žemės palaidas rūbas su kapišonu, su tiesiom plačiom ilgom rankovėm. Gal nevisos pripažins, kad jis labai puošnus, bet dėmesį tikrai patraukiantis.

Djellaba yra pats naujausias "išradimas" iš visos eilės Tolimųjų rytų importų.

Pirmiausia Vakarams buvo pristatytas rytietiškas, be rankovių apsiaustas, dėvėtas ant šarvų. Prieš pirmąjį pasaulinį karą Paul Poiret įvedė Paryžiaus ponioms turkiškas haremo kelnes.

Prieš tryliką metų Christian Dior pradėjo siūti "caftan" apsiaustus, pasiskolytus iš plačių iki galo užsegtų skrandų, dėvimų Šiaurės Afrikoje.

Sekančiais metais atėjo tiesios, kelius siekiančios palaidinės, dėvėtos Indijos premiero Nehru. Jie taip pat vadinami rajah apsiaustais.

Vėliausiai atsirado djellaba. Beveik identiški caftan apsiaustams, tik atsegami ne iki galo, bet iki liemens, juos dėvi ir vyrai ir moterys Maroke.

• papuošalai

Kukli perlų eilutė ir švelnios aukso grandinėlės, kurios ilgą laiką buvo laikomos pagrindiniais moters papuošalais, jau pasidarė taip senamadiški kaip suvarstytas korsetas.

Šių dienų papuošalai daugiau primena skulptūrą, negu precizinę auksakalystę. Niekas nebesirūpina, kad jie būtų pagaminti iš kilniųjų metalų ar iš tikrų brangakmenių. Svarbu bendras vaizdas — spalvingas, patraukiantis, drąsus.

Sagtys dabar didelės, auskarai milžiniški ir gaminami iš įvairiausių įmanomų medžiagų.

Žinoma, papuošalai derinami prie dabartinių daugiaspalvių ir drąsių linijų rūbų.

• permatomas veido grimas

New Yorke tik ką pasirodė nauja rūšis veido grimo. Jis yra permatomas, želatino pavidalo. Tai pagrindinis šioj srity pakeitimas per paskutinį dešimtmetį.

Maždaug prieš dešimtį metų italų aktorės atsisakė dėtis sunkų grimą filmuose ir nusprendė atrodyti natūraliai. Nuo to laiko natūralumas įgyja vis daugiau ir daugiau pasekėjų. Gražiai "natūraliai" išvaizdai, tačiau, reikalingas ypatingai geras veido grimas.

Leonard Lauder, Estee Lauder prezidentas, sako, kad grįžtama prie devyniolikto šimtmečio išvaizdos, kada ponios lūpas dažydavo vyšnių sunka ir trindavo žandus, kad jie natūraliai paraustų. Ponas Lauder mano, kad želatininis veido grimas sekančių penkerių metų bėgyje išstums iš rinkos dabar naudojamą "košę". Jo firma jau yra pagaminusi veido grimą vadinamą "go bronze". Tai želatinas, kuris visai nesudarydamas dažyto veido įspūdžio, pranyksta odoje. tik ją parausvindamas.

Revlon taip pat pagamino panašų grimą įvairių saulės nudegimo atspalvių.

Pablo, Elisabeth Arden grožio salono direktorius sako: "Moteris turi būt kaip gėlė, kaip gražus šviežias vaisius. Ją turėtų būt įmanoma pabučiuot ir paliest jos veidą rankomis. O

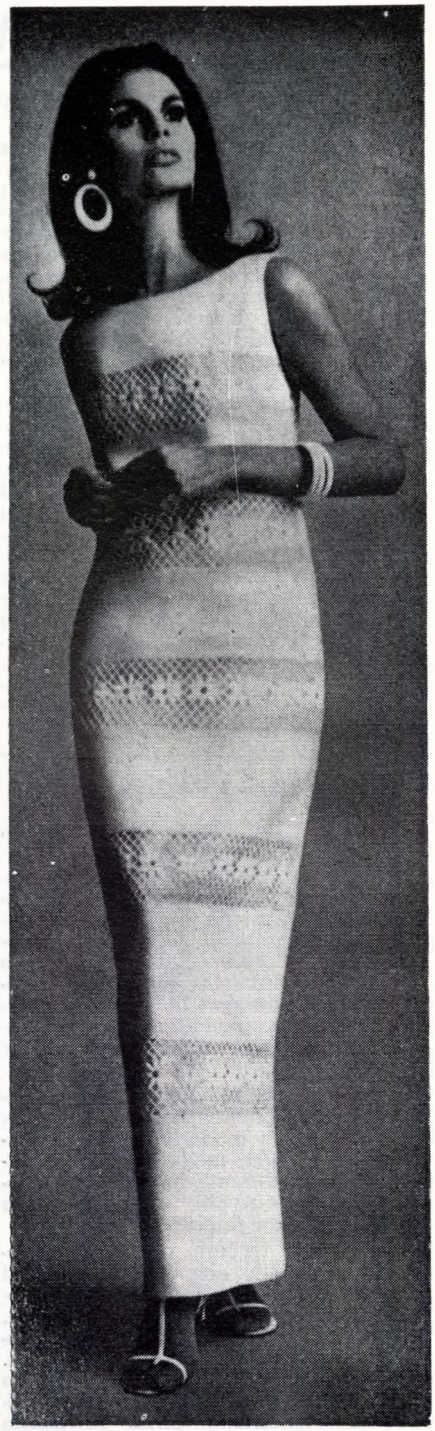

kas gi norėtų, palietęs veidą, nusidažyt pirštus limpančia dažų koše?"

Pablo taip pat sumaišė moterims kažką naujo, ką jis vadina "creme blush", perregimą veido pagrindą, dedamą po pudra.

• truputis vyrams

Moterys, padėkite po eglute Kalėdoms savo šeimų vyrams dailiai sudėtus, kaspinėliu surištus "vėžlio kaklu" marškinius ar megztinį. Tai naujausia mada vyrų aprangoje.

Kapitonas Robb dėvėjo tokius marškinius Lyndos Bird baliuje, Baltuosiuose Rūmuose, režisierius Hillard Elkins — Ingrid Bergman premieroje, Johnny Carson scenoje. Tokię

marškiniai perėjo iš sportinės aprangos į šokių sales, dėvimi prie smokingų, vietoje konservatyvių atlapėlių.

"Vėžlio kaklai" (turtleneck) sukėlė tokį furorą kaip ir moterų brokadinės kelnės, dėvimos vietoje balinių suknelių. Kaikurie viešbučiai tokių vėžliuotų ponų neįsileidžia į sales, kur reikalaujama formali apranga.

Šios naujos mados pradininku laikomas lordas Snowdon, Anglijos princesės Margaritos vyras. Juo pasekė Bobby Kennedy, dėvėdamas tokius marškinius baliuje Washingtone. Teddy Kennedy taip pat pasipuošė vėžlio kaklu.

Marškinių ir megstinių gamintojai praneša, kad niekad jų pardavimas nebuvo toks sėkmingas, kaip dabar. Pavasariniam sezonui užsakymai padvigubėjo.

Tačiau ekspertų nuomone, tokie marškiniai niekad neras vietos įstaigose.

"Playboy" žurnalo madų redaktorius Robert Green prisipažįsta taip pat turįs tokių marškinių, tik — "Aš juos dėviu namie arba svečiuose, mažoje kompanijoje. Aš niekad jų nedėvėčiau eidamas į oficialų pagerbimą ar balių. Tai būtų sunaikinimas išeiginio apsirengimo."

Madų ekspertas S. E. Geller pabrėžia: "jei pakvietime pažymėta — juodi kaklaraiščiai — tai nereiškia, kad jie dėvimi su baltais, vėžlio kaklu, marškiniais. Man patinka "turtleneck" namie arba neoficialiems vizitams, bet niekad ne vakariniam pasipuošimui ir ne įstaigai. Taip pat jų neturėtų dėvėti stori, trumpais kaklais vyrai, niekur ir niekada."

• **naujos šukuosenos šventėms**

Tikrai, Kleopatra su visomis savo asmeninėmis tarnaitėmis neturėjo tokių patogumų ir tokio patarnavimo, kaip kad šiandien moderni moteris turi moderniame grožio salone.

Nereikėtų pavydėti toms praeities damoms, kurios būdavo šukuojamos savo tarnaičių namie, nes reta kuri jų tiek nusimanė apie plaukų sušukavimą, kaip profesionalas kirpėjas jūsų kaimynystėje.

Šiandien iš bet kokios rūšies plaukų galima sukurti stebuklus — nudažant plaukus labiau tinkančia spalva, pridedant garbanas, kasas, kuodus arba ir uždedant peruką.

Šiemet Kalėdoms visos moderniškos ponios bus puošiamos ilgom garbanom ir papūstom garbanėlėm. Tai vadinama romantiška išvaizda. Į garbanas įpinami auksiniai žėručiai, auksiniai plonyčiai spiraliniai kaspinėliai, skrituliukai ir net gėlės.

Gal kas pagalvotų, kad tokie dalykai tetinka tik modeliams. Anaiptol! Būkite drąsios ir pabandykite. Ir kukli įstaigos mašininkė ir namų šeimininkė, kaip ta Pelenė iš virtuvės gali staiga pavirsti karalaite.

• **kojinės**

Madose vienas stilius gauna pradžią iš kito.

Labai trumpi sijonėliai pareikalavo pagrindinio pakeitimo kojinių gamyboje. Konservatyvios nailono natūralios spalvos kojinės jau baigia prarasti savo vietą.

Dabar kojinių galima pasirinkti įvairiausių spalvų, įvairaus storumo ir įvairaus mezgimo.

Artėjant žiemai, kad kojos po trumpais sijonėliais nesušaltų, į madą ateina storos vilnonės kojinės ir vadinamos "panthose": kojinės drauge su kelnaitėmis, kaip mažų vaikučių megztos getros, mūsų dėvėtos vaikystėje.

Vakarui kojinės mezgamos iš auksinių ir sidabrinių siūlų.

Paryžiuje ši rudenį buvo dėvimos juodos kojinės, dažniausiai prie ryškios spalvos batukų, tik retkarčiais prie juodų. Žiemą paryžietės dėvi storas vilnones stulpeliu megstas kojines ir paprastus sportinius surišamus batus.

Dabar kiekviena moteris susidarinėja sau atskirą kojinių kolekciją, pritaikomą prie jos dėvimų rūbų.

Kaip begalvotume apie trumpus sijonėlius, tenka pripažinti, kad šių dienų mados bent sveikatai nekenksmingos — šiltos kojinės, žemom kulnim batukai, visai taip, kaip daktarai mums patardavo dėvėti smailiu, aukštomis kulnimis batų mados metu.

• **Paryžiaus spalva**

Paryžių užplūdo naujas, kaštaninės rudos spalvos entuziazmas, vadinamas

"la folie du marron". Augštieji madų autoritetai pranašavo juodą būsiant pagrindine spalav, bet gatavų rūbų gamintojai tapo užplūsti rudos spalvos eilučių ir suknelių užsakymais.

Didžiulėj Daniel Hchter firmoj rudų drabužių užsakymų procentas pakilo nuo 35 iki 80. Medžiagų gamintojai pritrūko medžiagų ir pradėjo visas šviesias vilnas dažyti rudai. Pasipylė pareikalavimai rudų kojinių ir 90 procentų Paryžiuje parduotų rankinukų buvo rudos spalvos.

Cardin paskelbė: "Ruda spalva yra klasiška. Ji duoda moteriai orumo." Yves St. Laurent populiariausias modelis buvo ruda tweed eilutė su pelerina ir rudo aksomo vakariniai ansambliai.

"Ruda spalva tokia puiki žiemai", nusprendė Vogue prancūziškoji laida.

Ponia Kennedy, grįždama iš Kambodijos paskubomis užsisakė pas Romos madų kūrėją Valentino ilgą Mao stiliaus palaidinę ir priderintą žemiau kelių sijoną — rudo vilnonio krepo.

Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

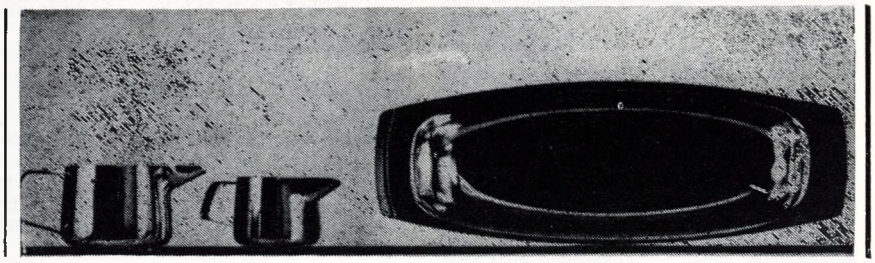

Kepenys normandiškai

1½-2 svarai kepenų vienam gabale.
2 šaukštai sviesto,
4 gvazdikėliai,
2 lauro lapeliai,
½ šaukšto čiobro (thyme),
1 šaukštas medaus,
2 puodukai pjaustytų rabarbarų,
1 citrina pjaustyta plonom rieku tėm, su žievele,
druskos ir pipirų.

Nuimti plėveles nuo kepenų. Naudoti gerai uždengiamą indą kepimui. Sudėti kepenis, patepti viršų sviestu ir užberti prieskoniu: gvazdikėliu, lauro lapeliu, čiobrelius, pipirus, druską ir medų.

Supjaustytus rabarbarus ir citrinos riekutes sudėti ant kepenų ir kepti uždengus krosnyje prie 350° apie 1½ valandos. Po to pakelti temperatūrą iki 400° ir dar kepti apie 30 minučių nudengus. Supjaustyti kepenėles ir užpilti bekepant atsiradusiu padažu.

Liežuvis drebučiuose

Jaučio ar veršio lieužuvis. Jį reikia gerai nuplauti prieš verdant. Jeigu jis marinuotas ar rūkytas, tai prieš verdant pamirkyti pora valandų šaltam vandeny.

1 liežuvis,
vandens,
1 šaukštas želatinos,
1 šaukštas balto acto,
¼ puoduko šalto vandens,
mėgstamų prieskonių.

Liežuvį reikia virti ant labai lengvos ugnies 3-4 valandas, ar kol bus minkštas, ir žiūrėti kad visą laiką būtų padengtas vandeniu. Kol karštas, nulupti odą, o sunką, kurioje virė, perkošti ir atsėmus 4 puodukus dar karta užvirinti dadedant acto. Želatina išleisti šaltam vandeny ir supilti į verdančia sunką. Liežuvį sudėti į formą, sveiką arba pjaustytą, ir užpilti sunka. Leisti sustingti. Išėmus iš formos papuošti citrinos riekutėmis.

Kimštas paršiukas

Prieš kepant ir kemšant paršiuką reikia gerai nuplauti ir išvalyti. Kimšti šiuo kamšalu:

1 svogūnas,
2 šaukštai sviesto,
½ svaro veršiuko kepenų ir paršiuko mėsos,
½ svaro lašiniukų (nesūdytų),
3 kiaušiniai,
1 šaukštas alyvos aptepimui paršiuko prieš kepant,
druskos ir pipirų.

Kepenis, nuėmus plėveles, išvirti. Smulkiai supiaustyti lašiniukus, o svogūną pakepinti. Tada viską sumalti ir dadėti išplaktus kiaušinius, druską ir pipirus. Išmaišius prikimšti paršiuką ir užsiūti. Dėti paršiuką nugara į viršų gerai ištepus alyva ir kepti krosnyje aplaistant sviestu bei atsiradusiomis sultimis.

Keptas fazanas

Kadangi fazanas turi savotišką laukinio paukščio skonį, tai patartina, kurie to nemėgsta, kepti tik krūtinėles pavoliojus jas duonos trupinėliuose, taip kaip viščiuką. Tiems, kurie mėgsta fazaną, galima jį paruošti taip:

1 jaunas riebus fazanas,
1 lauro lapelis,
1 skiltelė sutrinto česnako,
keletas saliero lapelių,
1 riekutė citrinos,
4 riekutės lašiniukų,
1 didelis pjaustytas svogūnas,
8 unciios konservuotų grybų,
1 puodukas viščiuko bulijono,
druskos ir pipirų.

Fazaną ištrinti iš lauko ir iš vidaus druska bei pipirais. Į vidų sudėti lauro lapelį, česnaką, saliero lapelius ir citrinos riekutę. Kojas surišti virvute. Sparnus pakišti apačion. Krūtine apdengti lašiniukais ir svieste pamirkyta marle (cheesecloth). Kepti krūtine į viršų ir naudoti gilesnę kepimui formą. Svogūno riekutes ir grybus išdėstyti aplinkui įpilant ir sunką nuo grybų bei viščiuko bulioną. Kepti prie 350° skiriant apie 30 min. svarui ar kol fazanas bus minkštas. Dažnai laistyti formoje esamu skysčiu. Duodant į stalą nuimti marlę ir virvutę ir duoti su laukiniais ryžiais, keptais pamidorais ir tauriais gėrimais.

Clafoutis aux cerises

1½ puoduko pieno,
4 kiaušiniai,
½ puoduko miltų,
¼ puoduko cukraus,
2 šaukštai vanilijos,
2-3 puodukai juodų šviežių valytų vyšnių arba konservuotų, nusausintų, vaisių cukraus.

Įkaitinti krosnį iki 350°. Padaryti masę sumaišant pieną, kiaušinius, miltus, cukrų ir vaniliją. Labai smarkiai ir gerai viską išplakti. Išdėstyti vyšnias nepergiliam kepimo inde ir užpilti išplakta mase. Kepti 1½ valandos kol sukietės ir paruduos. Apibarstyti vaisių cukrum ir duoti šiltą supjausčius ketvirtainiais gabaliukais.

Kimštos viščiuko krūtinėlės

4 viščiuko krūtinėlės,
½ svaro malto kumpio,
1 riekutė baltos duonos sutrupintos,
1 šaukštas rūgščios grietinės,
2 šaukštai sviesto,
2 oz. ruginės (rye),
viščiuko buljono ir įvairių prieskonių pagal skonį.

Išimti kaulus iš krūtinėlių, vieną krūtinėlę sumalti kartu su kumpiu. Ištiesti krūtinėles ant vaškinio popierio ir lengvai išmušti. Sumaišyti maltą mėsą su prieskoniais, rugine ir rūgščia grietine. Išdėti ant ištiestų krūtinėlių, susukti ir persmeigti pagaliukais. Kepti suktas krūtinėles svieste, kol paruduos ir kamšalas bus iškepęs. Apkeptas krūtinėles užpilti buljonu ir dar kepti krosnelėje prie 350° apie 30 minučių.

Idaho bulvės

6 vidutinio dydžio bulvės,
1 šaukštas sviesto,
1 šaukštas grietinės,
½ šaukštuko druskos,
¼ šaukštuko raudonųjų pipirų (paprikos),

1 šaukštukas malto svogūno,
1 šaukštas džiovintų petruškų,
1 puodukas maltos jautienos,
2 puodukai maltų salierų,
4-6 šaukštai jautienos ar vištienos buljono.
tarkuoto sūrio.

Nuplovus bulves iškepti krosnelėje. Iškepus nupjauti viršūnes ir šaukštu išskaptuoti vidų nepažeidžiant odelės.

Maltus svogūnus pakepinti svieste, dadėti maltą mėsą ir kepti kol nebus raudonumo. Sudėti visus likusius prieskonius: druską, papriką, salierus etc. Apipilstyti buljonu ir įmaišyti išskaptuotas bulves. Gerai išmaišius sudėti viską į bulvių odeles, ant kiekvienos bulvės uždedant po pusę šaukšto sviesto ir apibarstyti tarkuotu sūriu. Kepti apie 20 minučių įkaitintoje krosnyje (400°).

Rūgščios grietinės bulkutės

1 pakelis mielių,
½ puoduko šilto vandens,
¾ puoduko sviesto,
2 kiaušiniai gerai išplakti,
1 puodukas rūgščios grietinės,
6 puodukai sijotų miltų,
½ puoduko cukraus,
1½ šaukšto druskos,
aguonų,

Išleisti mieles šiltam vandenyje dadedant vieną šaukštelį cukraus. Sumaišyti minkštą sviestą, kiaušinius, ir rūgščią grietinę. Persijoti miltus, likusį cukrų ir druską. Pusę to sudėti į mielių masę ir gerai išplakti su elektrine mašinėle, gi likutį įmaišyti palengva. Uždengti drėgnu rankšluostuku ar kitkuo ir leisti pakilti šiltoje vietoje apie 1½ valandos.

Lengvai nuspausti tešlą ir daryti apvalios formos bulkutes. Dėti jas ant išteptos kepimo formos ir leisti dar pakilti. Viršų patepti ištirpintu sviestu ir apibarstyti aguonomis. Kepti įkaitintoje krosnyje prie 400° 10-15 minučių (bus maždaug keturi tuzinai bulkučių).

Pamirkyti porą silkių piene arba stiprioje arbatoje apie 3 valandas. Išvalyti ir supjaustyti, bet išdėti silkės pavidale. Aplinkui puošti kupetėlėm virtų daržovių, pav.: morkų, burokėlių, pupelių etc.

Norint, kad ispaniški svogūnai nebūtų taip "karšti", reikia juos supjaustyti popierio plonumo riekutėmis, atskirti rinkutes. Sudėti į didesnį lėkštą indą. Užpilti truputį balto acto ir cukraus. Leisti pastovėti valandą ar dvi. Galima duoti ir vienus prie šaltų mėsų.

Pasitaikius apdeginti pyragą, reikia leisti jam atšalti ir tada naudojant tarką, nutarkuoti apdegusį sluoksnį. Tuo būdu nesugadinama pyrago forma ir aptepus kremu sunkiai bus galima atspėti kas atsitiko.

Datulių pyragas

1 sv. datulių (dates),
½ sv. sviesto arba margarino,
2 šaukštai medaus arba cukraus,
2 puod. miltų (self reising).
1 puod. vandens,
3 kiaušiniais,
citrinos sunkos.

Datules, sviestą, cukrų ir 1 puod. vandens sudėti į puodą ir pavirinti maišant, kol datulės suminkštės. (Datules sulaužyti dedant į puodą). Atvėsinti ir dėti kiaušinius. Gerai išmaišyti paskiau sudėti miltus, citrinos sunką ir vėl gerai išmaišyti. Galima įdėti ir valakiškų riešutų bus dar skanesnis.

Trupinėlių pyragas

200 gr. sviesto.
200 gr. grietinės,
2 kiaušiniai,
4 valg. šaukšt. smulkaus cukraus ir miltų tiek, kad būtų gana stipri tešla.
Dėl kvapo vanilijos, citrinos ir kitokios esencijos.

Visus produktus suminkyti ir padėti kad sustingtų. Paskui paimti ir tarkuoti burokine tarka ant kepimo skardos ir kepti iki lengvai pagels. Kepant galima su šakute pamaišyti, kad vienodai iškeptų. (Miltai self reising).

Paskui paimti dėžę kondensuoto pieno (jei mažos, tai dvi). Neatidarytą įmesti į puodą su vandeniu ir pavirti apie 1½ val. Po to atsargiai atidaryti. Ta koše apvolioti trupinius, sudėti į tortinę formą ar kitokią norimą skardą ir stipriai suspausti. Kai sustings, atrodys kaip riešutinis pyragas. Galima įdėti valakiškų riešutų, dar bus skanesnis. M. Miliauskienė

P. S. Šitas receptas gautas iš Lietuvos.

Per šventes retas apseiname nepavaišinę savo svečių stipresniais gėrimais. Štai keletas maišytų gėrimų:

Gubernatoriaus punšas

1 bonka šviesaus romo,
4 apelsinų ir 2 citrinų sunka,
1 dėžutė konservuotų ananasų (pineapple),
½ puoduko vaisių cukraus,
1 bonkutė (6 uncijų) mažų vyšnių,
1 didelė bonka gazuoto vandens-sodos.

Viską sumaišyti, išskyrus sodą ir leisti pastovėti 24 valandas. Prieš vaišinant supilti sodą ir duoti su ledu. Proporcija maždaug 15-kai žmonių.

Frappé

Šampano stiklą pripildyti smulkiai sutrintu ledų ir užpilti Créme de Menthe artipilniui. Įdėti šiaudelį ir papuošti uoga arba mėtos šakute.

Martini

4 dalys Vodkos,
1 dalis French vermouth.

Maišyti įdėjus daug ledų ir prieš duodant perkošti. Į stiklą dėti alyvą arba citrinos žievelę.

Havajiškas gėrimas

Į aukštą stiklą pridėti ledų ir užpilti 2 uncijas balto arba šviesaus romo. Dapildyti stiklą įpilant ananasų sunkos ir gerai pamaišyti.

Arbatos punšas

Padaryti stiprios arbatos ir gerai ją atšaldyti. Įpilti į stiklinę ⅓ apelsinų sunkos ir tiek pat arbatos. Puošti įdedant porą riekučių apelsino arba šakutę mėtos. Cukraus leisti pačiam svečiui įsidėti. Turi gaivinantį skonį ir be cukraus.

Maišant gėrimus yra naudinga prisiminti sekančius dalykus:

Alyvas ir vyšnias visuomet laikyti sunkoje. Jas nuplauti tik prieš pat naudojimą.

Gėrimams saldyti geriausia naudoti cukraus pudrą.

Kur reikalaujama sunkos, žinoma, geriausia yra šviežiai spausta, bet niekad nenaudoti ilgiau kaip vieną dieną laikytos šaldytuve.

Prieš pilant maišytus gėrimus stiklus atšaldyti, padedant juos į šaldytuvą ar pilant šaltą vandenį ant jų.

Norinti kad stiklas atrodytų lyg apšalęs, reikia stiklo rėmelį patrinti citrinos žievele ir įkišti į cukraus pudrą.

Šiltas punšas

4 puodukai spanguolių sunkos (Cranberry juice coktail),
2 bonkos Oloroso sherry (vynas),
12 gabaliukų cukraus,
Ištįsiniai nupjautos 1 citrinos ir 1 apelsino žievelės,
1 apelsino sunka,
1 citrinos sunka,
12 gvazdikėlių,
3 cinamono lazdelės,
3 muškato riešutai.

Sudėti viską į švarų virimo puodą, išskyrus citrinos ir apelsino žieveles. Pakaitinti, bet neleisti užvirti. Kaitinant laikyti 5 minutes ir dar kitas penkias — išjungus krosnį. Nuėmus nuo krosnies išimti prieskonius ir supilti į punšo indą įmetant citrinos ir apelsino žieveles. Duoti šiltą.

PAAIŠKINIMAS

Sveika Marija lietuviško vertimo reikalu

Lietuvoje išleistame Apeigyne Angelo Pasveikinimo — Sveika Marija užbaiga skamba: pagirtas tavo Sūnus Jėzus. Šis vertimas neatitiko Liturginės Tarybos patvirtinto teksto. Klausimas atsidūrė Apeigų ir Tikėjimo Doktrinos kongregacijose ir iki šiol iš jų nebuvo atsakymo.

Dalyvaudamas Vyskupų Sinode J. E. vyskupas J. Matulaitis-Labukas kreipėsi spalio 20 d. raštu į Valstybės Sekretorių J. E. Kardinolą A. Cicognani prašydamas jo intervencijos.

Dabartinio lapkričio 11 dienos raštu, No. 6877/67 J. E. Kardinolas A. Cicognani atsakė, kad išklausius Apeigų ir Tikėjimo Doktrinos Kongregacijų nuomones ir klausimą patiekus asmeniniai Sventajam Tėvui Pauliui VI, Šventasis Tėvas savo sprendimu patvarkė sekančiai: Kalbant Angelo Pasveikinimą lotyniškai yra ir Lietuvoje **privalomas** autentiškas lotyniškas tekstas: Benedictus fructus ventris tui Jesus. Gi kalbant lietuviškai **galima** sekti nauju lietuvišku vertimu: Pagirtas tavo Sūnus Jezus.

Vyskupas Vincentas Brizgys
Chicago, Ill., 1967 m. lapkričio 21 d.

PRANEŠIMAS

Naujo Mišiolo ir kitų leidinių reikalu

Jaučiu didelio malonumo galėdamas pranešti viso pasaulio lietuviams, kad jau išspausdintas ir netrukus bus atiduotas tikintiesiems naudotis lietuvių kalboje pilnas kasdieninis Mišiolas. Tokia pilna Mišiolo laida yra pirmoji mūsų kalbos istorijoje. Mišių giedamoms dalims yra gaidos. Pabaigoje yra maldų ir giesmių rinkinys. Šį didelį darbą atliko lietuviai Jėzuitai Tėvai Bronius Krištanavičius ir Anicetas Tamošaitis, talkinami kitų lietuvių jėzuitų.

Prieš kelis mėnesius išspausdintas Apeigynas. Ir Mišiolo ir Apeigyno tekstai yra aprobuoti Liturginės Tarybos Romoje. Tik šie tekstai yra autentiški ir negalima vartoti kieno kito pagamintų ar pasigamintų tekstų.

Mišiolo ir Apeigyno spausdinimo išlaidas užmokėjo lietuviai Tėvai Jėzuitai. Kadangi Mišiolo didelį skaičių teks atiduoti jaunimui už Amerikos, kurie nepajėgs užsimokėti jo savikainos, kadangi Apeigyno spausdinimas kainavo daugiau, negu bus gauta atgal jį platinant, prašau lietuvius šį istorinį darbą paremti savo aukomis, siunčiant jas lietuviams Tėvams Jėzuitams Chicagoje.

Po Vatikano II Visuotinio Susirinkimo lietuviai ne tik neatsilikome nuo kitų tautų, o daugelį net aplenkėme paruošę savo kalboje Mišiolą, Apeigyną, išvertę Visuotinio Susirinkimo nutarimus. Pačioje Lietuvoje rusų valdžia leido išspausdinti ribotą kiekį Apeigyno, kelis šimtus kopijų pasiuntė užsienio lietuviams, o Lietuvoje bažnyčios jį gavo tik praėjusią vasarą, gi laisvai jo gauti negali net kunigai. Mišiolo ir Visuotinio Susirinkimo nutarimų vertimų Lietuvoje dar neturi ir Dievas žino kada turės. Mokėkime naudotis laisve ir savo kalbos teisėmis. Šiuos tris leidinius: Mišiolą, Apeigyną ir Visuotinio Susirinkimo nutarimus privalėtų turėti kiekvienas lietuvis. Tokie leidiniai mūsų kalboje yra pirmą kartą ir liks laisvo pasaulio lietuvių religinės ir tautinės kultūros paminklais.

Tikiuosi, kad kartu su manim visi lietuviai reiškia dėkingumą lietuviams Tėvams Jėzuitams, kun. prof. P. Dambrauskui ir visiems, kurie savo darbu prisidėjo šiais trimis leidiniais praturtinti mūsų religinį ir tautinį gyvenimą.

Vyskupas Vincentas Brizgys
Chicago, Ill.,
1967 m. lapkričio 21 d.

• Laiškai

Ponia Levinskienė savo laiške tarp kita ko mums rašo:

...Jūs ten turite visokių specialisčių, ar negalėtumėt parašyt trumpą straipsnelį "Kaip reikia valgyti". — Kaip laikyt peilį, šakutę, šaukštą ir t.t., kaip, pavalgius, palikt, kur šaukštelį padėt iš kavos, sriubą valgant — kur bliūdelį paverst baigiant valgyt. Kaip kojas laikyt po stalu, servietėlę kur pasidėt, kokiais kąsniais kąst, ką pjaut su peiliu, ką ne ir t.t....

Jum gal ir juokas bus, bet mačiau daug jaunų vyrų ir merginų baigusių universitetus, ir nemokančių peilio ir šakutės vartot. Ir tai jau inžinieriai, mokytojai ir kt. Jie jau ir Lietuvą reprezentuoja, o kokios vakarienės metu gėda, kad nemoka valgyt. Svarbiausia, kad kitų tėvai inteligentai, puikiai laiko peilį ir šakutę, o vaikai nemoka.

Manau, kad čia **mamų** apsileidimas ar pamiršimas, neparodymas. Čia mokyklose to nemoko, o jei namuose neišmokė, tai ir išėjo inžinierius prie valgio netašytas. Ar negalėtų skautai, ateitininkai savo būrelių susirinkimuose parodyt, pašnekėt, paaiškint?...

Sakau, gal Jums juokas bus, bet tai tikra tiesa, daug mačiau mūs inteligentų, kurie netinkami prie stalo sodyt. O gražūs bernai...

M. Levinskienė

Ponios M. L. iškelta mintis yra aktuali. Pasistengsime šiuo r e i k a l u "Moteryje" parašyti daugiau.

Redakcija

...Linkiu nuosekmingiausių 1968 metų ir tariu nuoširdų lietuvišką ačiū už taip brangų ir kilnų darbą, kurį Jūs atliekate leisdamos tokį puikų ir kultūringą lietuvišką žurnalą.

Su didžia pagarba

T. Timmerman,
Winnipeg, Man.

• Atsiųsta paminėti

Laiškai Lietuviams — spalio mėn., vyr. redaktorius K. Trimakas, S.J. Tėvų jezuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Prenumerata metams $4.-, atskiro nr. kaina 40 ct. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago Ill. 60636, U.S.A. Spaustuvė— Immaculata Press, Putnam, Conn.

Pasaulio Lietuvis — Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba. Redaguoja St. Barzdukas. Išeina 7 kartus metuose. Prenumerata metams $2, atskiras nr. 30 ct. Adresas: 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio 44119, U.S.A.

Skautų Aidas — oficialus Lietuvių Skautų Sąjungos organas. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Kaina: metams $4.-, pusei metų $2.50. Vyr. redaktorius A. Saulaitis Old Colonial Road, Oakville, Conn, 06779. Spausdina Immaculata Press R.F.D.2. Putnam, Conn. 06260, U.S.A.

Moterų Dirva — spalio ir lapkričio 10 ir 11 nr. Leidžia L.R.K. Moterų Sąjunga. Redaktorė Mrs. Dalė Murray, 205 Lucide St., South Bend, Ind. 46614. U.S.A. Prenumerata metams J.A.V. $2.50, — kitur $3.-.

Ateitis—Lietuvių Katalikiškojo Jaunimo Žurnalas. Moksleivių Ateitininkų S-gos leidinys. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje $5.-, kitur — $3.-, garbės pren. $10.-. Redakcijos adresas: Ateitis, 80 — 23 85th Drive, Woodhaven, New York 11421 U.S.A.

Lietuvių Dienos. Leidžia Antanas Skirius. Vyr. red. B. Brazdžionis. Žurnalas leidžiamas kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mšn. Prenumeratos kaina $6.- visur, garbės pren. $10.-. Administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, California. 90029.

Žvaigždė — Lietuvių jezuitų veiklos žiniaraštis. Leidžia Tėvai jezuitai, 2345 W. 56th Stret, Chicago, Ill. 60636. Redaktorius Alg. Kezys, S.J., administr. P. Kleinotas. Kaina metams $1.-. Spausdina Immaculata Press, Putnam, Conn.

Lietuviai Amerikos Vakaruose—mėnesinis liet. laikraštis. Leidžia Antanas Skirius, redaguoja redakcinis kolektyvas. Prenumerata metams $3.-, atskiras nr. — 30 ct. Adresas: 4366 Sunset Blvd., Los Angeles, California 90029, U.S.A.

Tėviškės Aidai — Australijos Liet. Katalikų Federacijos leidžiamas savaitraštis. Vyr. redaktorius kun. P. Vaseris. Prenumerata metams Australijoj $8.-, kitur — $9.-. Adresas: 19 Henry Str. Kensington, Victoria, Australija.

Rožių Vasara — M. Aukštaitės eilėraščių rinktinė. Didelio formato ir gražiai išleistas leidinys, Iliustravo dail. J. Juodis; 760 pusl.; kaina $7; spausdino Tėvų pranciškonų spaustuvė Bruklyne, New Yorke.

SKAITYKITE ŽURNALĄ
"MOTERIS"
1968 METAIS!

		Nr. — psl.
M. Aukštaitė	Gloria (eil.)	6 — 3
N. Banelienė	Motinos diena	3 — 5
Tėv. P. Barius, O.F.M.	Su šypsniu į Naujuosius Metus	6 — 2
Vysk. V. Brizgys	Apsimarinimo ir krikščioniškų papročių tema	1 — 2
E. Čekienė	Išeivijos lietuvė moteris	3 — 9
Z. Daugvainienė	Senatvės link	2 — 11
Eglė	Vilniaus sodininkystės mokykla	5 — 9
V. Frankienė	Balandžio sparnas	4 — 14
P. Gaučys	Moters siela ir moteriškumas	4 — 1
S. Gedvilaitė	Išeivijos lietuvė studentė	3 — 13
A. Giedrius	Nemuno duktė (poema)	5 — 6
E. Gimbutienė	Vermonto gyduoklės	4 — 9
J. Gobis	Apie vienišumą vaikystėje ir jaunystėje	2 — 18
S. Grigaitienė	Mohavko princesė	4 — 12
K. Grigaitytė	Žalias kilimas; Gana dainuoti; Toli žūstantiems; Traukinys (eil.)	2 — 7
Kun. J. Gutas	Prisikėlimo moterys	2 — 1
Kun. dr. J. Gutauskas	Jieškantis Dievas	6 — 4
K. Kodatienė	Lietuva (eil.)	3 — 8
V. Kolyčius	Ar esame gyvi krikščionys?	2 — 2
E. Krikščiūnienė	Estetinis vaiko auklėjimas	5 — 3
J. M. Matienė	Lietuviška šeima	1 — 4
Tėv. B. Mikalauskas, O.F.M	Motinos gyvenimas	4 — 8
D. Mickutė-Mitkienė	Tikiu (eil.)	2 — 2
J. Natkienė	Naujosios kartos auklėjimas	1 — 12
S. Oželienė	O jazminai žydi	1 — 15
S. M. Paulė	Moters religinės pareigos	5 — 1
D. Petrutytė	Žinios ir mokėjimas neateina savaime	1 — 6
„ „ „	Ar iš tikrųjų kūdikis yra nejautrus?	6 — 13
„ „ „	Kas užtikrina naujagimio saugumą	3 — 14
A. Prižgintaitė	Mergaitė; * * *; Pirmasis tango (eil.)	4 — 5. 13
V. Mykolaitis-Putinas	Nepamiršt niekados; Golgota (eil.)	4 — 6
V. Ramunė	Baltieji paukščiai	5 — 12
R. Raslavičienė	Po Seatle dangumi	6 — 16
A. Rūta	Laiškas	5 — 5
N. Sachs	Šokėja; Žvelgia negrė; Kas nors (eil.). Vertė J. Tininis	6 — 10
A. Saudargienė	Primityvi moteris	5 — 14
M. Slavėnienė	Salomėja Neris buities dramoje	6 — 5
A. Sungailienė	Katalikių moterų kongresas Romoje	6 — 18
A. S.	Aš negeriu ir nerūkau	1 — 10
V. Šmaižienė	Naujoje mokykloje	2 — 13
L. Švėgždaitė	Niekad nepamiršiu (eil.)	1 — 8
J. Tininis	Anna Achmatova	2 — 4
A. V. Tyruolis	Moters problema Gertrūdos von le Fort kūryboje	3 — 2
J. Vaičiūnaitė	Senieji Nagliai; Poezija; Balandis (eil.)	2 — 8
J. Augustaitytė-Vaičiūnienė	Naktis ant Nemuno (eil.)	1 — 8
S. Vilkauja	Grįžtu atgalios	1 — 9
„ „ „	Pasilikusi duona	3 — 16
„ „ „	Išminčiai	5 — 17
„ „ „	Užbaigusiam šios žemės kelionę	6 — 14
S. V.	Maironis vis tebėra gyvas	2 — 9
S. V.	Vis neturime laiko	4 — 7
E. Vydienė	Šventė (eil.)	3 — 8
„ „ „	Nepamirštamos Kalėdų atostogos	6 — 11